at man ikke kan forestille seg det. Jeg antar at det er mellom en og to millioner husville folk som strømmer rundt på gatene uten å vite hvor de skal ta hen med restene av sitt jordiske gods. Vi er imidlertid ved godt mot, og jeg skal la høre fra meg hver dag fremover, forutsatt at dette huset får lov å stå hvor det står. Det rager nå opp av et hav av ruiner, og ser komisk ut midt i elendigheten. Hele sentrum er totalt rasert. Det fins ikke mat å oppdrive i denne ruinhaugen. Alle forretninger er utbombet, eller det fins ingen til å betjene. Alt som heter trikker står og brenner på gatene, og undergrunnsbanen har kjørt for siste gang på alle de viktigste strekninger.

NYHETENE FRA LONDON SØNDAG kl. 16.30.

Russland. I en dagsbefaling fredag kunngjorde marskalk Stalin erobringen av Gomel. Gomel har vært et av tyskernes viktigste støttepunkter under krigen i Russland de siste to år, og ved erobringen av dette viktige industricentrum og jernbaneknutepunkt er all direkte jernbaneforbindelse mellom de tyske styrker på midt- og sydfronten brutt. Offensiven utvikler seg med stor fart, og i dag meldes at de russiske styrker har hatt ny fremgang mellom Gomel og Mogilev. Den røde stjerne skriver at avdelinger av den røde hær allerede er på god vei til å nå Mogilev, og at andre styrker kjemper foran Rogasjev, som ligger på hovedveien til Minsk. Rett vest for Gomel er de russiske styrker nådd så langt frem som til Kolenkovitski. Til tross for kraftig tysk motstand, fortsetter avisen, rykker sovjetrusserne stadig lenger og lenger vestover. Slaget om de viktige stillinger ved Berezina er i full gang. Uoffisielle meldinger sier at de russiske styrker allerede er gått over denne elven. Det sovjetrussiske kommunike fra i går kveld melder at de tyske tropper som ble slått tilbake nordvest for Gomel har etterlatt seg biler, store mengder av annet utstyr, ammunisjons- og andre lagre. - Russiske geriljatropper bak de tyske linjer har minelagt de områder den slagne fiende må gå gjennom under sin retrett. - I Kiev-fremspringet har tyskerne satt inn 8 nye uthvilte divisjoner og gjenopptatt sin offensiv, mens dagens kommuniké melder at deres hårde angrep har vært nyttesløse. Alle de tyske motangrep i siste døgn er slått tilbake. Det meldes om voldsomme kamper. På et avsnitt som bare strekte seg over 30 km satte tyskerne i går inn over 400 tanks, i morges rasta slaget like heftig som noensinne. - I Dnjepr-buen har russerne vunnet nytt terreng syd for Krementsjug. New Cronicles Moskva-korrespondent, Paul Winterton, skriver i en melding til BBC om den tyske motoffensiv at den ikke har klart å stanse den sovjetrussiske fremrykning. Bare på et begrenset område og rent midlertidig har den russiske fremgang stoppet opp, og dette er skjedd på bekostning av hårde tap for tyskerne, som er fullstendig ute av stand til å stanse den sovjetrussiske offensiv på alle punkter samtidig. Sunday Times Moskva-korrespondent skriver i denne anledning at den enseke offensiv som kanskje kan lykkes er en som kan sette i gang forskjellige angrep på flere avsnitt av fronten. Overraskelsesmomentet er ikke tilstrekkelig til å få taktiske fordeler, det kan bidra til vellykkede fremganger på enkelte frontavsnitt, men kan ikke brukes når det gjelder å få herredømmet over hele frontlinjen.

En russisk melding om at ungarske tropper kjemper i Russland er blitt dementert av den ungarske regjering som fremholder at de ungarere som er i Russland bare gjør politi-tjeneste i de okkuperte områder.

Luftkrigen. Sterke formasjoner av britiske bombefly rettet fredag aften et nytt angrep mot Berlin. Over 1000 tonn brann- og sprengbomber ble kastet i løpet av 20 minutter. Man regner med at 1/3 av Berlin nå er rasert, og det siste angrep har ytterligere økat det kaos som herskет i byen etter de foregående angrep. Observers medarbeider skriver om de britiske angrep mot Berlin som har funnet sted i løpet av de siste 9 døgn at vekten og kvaliteten av kastet bombelast er uhørt sterkt økat. De nye britiske brannbomber kan under visse forhold forårsake brenner som er så heftige at alminnelige slukningsmetoder ikke strekker til. Etter at brannbombene er kastet, og brennene satt i gang, gjør sprengbombene slitt ødeleggende arbeid. Murer og andre hindringer jevnes med jorden, slik at flammene fritt kan bre seg. - Det siste angrepet mot Berlin var jagerforsvaret svekt. Et angrep mot Stuttgart en time tidligere om natten og et kollosalt kraftig angrep i dagslys mot Bremen noen timer tidligere, hadde fullstendig lagt beslag på jagerflyene og gjorde sitt til at forsvaret av hovedstaden var svekket. Om angrepet på Bremen heter det at det var den største styrke flygende festninger som hittil er gått ut fra Storbritannia som utførte det hittil største dagslysangrep mot Tyskland. Man regner at minst 500 flreactors bombefly, ledsaget av hundreals av Thunderbolt jagere deltok i angrepet. Etter dette angrepet og nattangrepet mot Berlin savnet 29 tunge bombefly, et middeltungt og 5 jagere. 71 tyske jagere ble skutt ned. - Det var ingen fiendtlig flyaktivitet over England siste døgn.

Goebbels har holdt en tale i Berlin der han understreker at det mest brennende spørsmål for øyeblikket er bombingen av de tyske byer. Vær forvisset, sa han, om at vi dag og natt gjør vårt ytterste for at vi skal kunne gjengjelde det - før eller senere. Aldri skal vi synke så dypt at vi går til noe så nedverdigende som betingelsesløs kapitulasjon. Motaksjonen var egentlig bestemt til mars-april, nå ser det ut til at vi kan sette den i gang før jul. Ofrene i Berlin mer enn berettiger oss til å bruke alle midler.

Italia. I dag meldes om økat aktivitet på frontene i Italia. Været har bedret seg adskillig, og tillater større operasjoner. De britiske tropper som er gått over Sangro har bedret sine stillinger og har brakt frem forsyninger og forsterkninger. Dagens kommuniké melder også om større virksomhet på 5 armes område. Det har vært lyslig patruljevirksomhet, og fremskutte avdelinger har rykket opptil 4 km frem, og står nå 13 km nord for Venafro i høytliggende terreng. - Allierte fly har vært på vingene og har foretatt 500 flyvninger i siste døgn. De har grepet aktivt inn i operasjonene. Andre fly har bombet jernbanemål lenger nord. 7 fiendtlige fly er skutt ned mot tap av 5 egne.

Badoglio-regjeringen har tryffet forberedelser til å opphøve lover som er gitt av fascistene i løpet av de siste 20 år. - Den aktive motstand griper stadig mer om seg. I Firenze og Ferrara er det kommet til omfattende uroligheter. Opptøyer fører til dagens orden, og det blir tatt de strengeste repressalier. Tusenvis av arbeidere i Norditalia er arrestert, mistenkt for sabotasje.

Jugoslavia. Dagens kommuniké fra de jugoslaviske frihetshærer melder at de i går gikk til angrep på kysten i Slovenia og Kroatia. Kommuniket melder videre om tyske angrep som er slått tilbake og om virksomme angrep fra frihetshærene på jernbanemål i Øst Bosnia.

Bolivia erklærte Tyskland krig fredag. I dag meldes at også Colombia har erklært Tyskland krig, etterat en tysk ubåt hadde senket en colombisk sailskute.

Det fjerne Østen. Om kampene i Kina meldes om et stort slag syd for Jangtse. Kampene har ført til inntagelsen av en by som japanerne har holdt og som det har vært kjempet om i 10 dager. På Ny Guinea har amerikanerne kontakt Sattelburg og fire byer til og erobret mengdevis av japansk utstyr. I Salomongruppen rykker amerikanerne videre frem på Bougainville-øya.

Norgesnytt: Det meldes om brann i Universitetets Aula søndag formiddag. Filharmonikses generalprøve der Hilda Waldeland skulle opptre som solist, måtte avlyses.

2 DEC. 1943

LONDON - RADIO

NR. 139 - 3 ÅRG. ONSDAG 1 DESEMBER 1943

4351

41
139
1943

!!!

Omkring 13000 tonn bomber er i løpet av de siste 14 dager kastet over Berlin. Hva det egentlig betyr må man oppleve og overleve for å ha noen anelse om. En tredjedel av det tredje rikes hovedstad er lagt i ruiner. Som kultursentrum har byen aldri inntatt noen fremskutt plass i Europa. Ja, en kjempemessig provinsby her den i grunnen vært i forhold til Paris, Wien og London, fantasiløs og uten lune som en kaserne, grå og triviell som et infanteriregiment på marsj. Hitler skal ha hatt noen tåkete planer om å gjøre den til hva den aldri kan bli, en verdensby, fordi prøysserne gjennom hele sin virksomhet til fulle har vist at de er fullstendig uskikket til de virkelig store kulturoppgaver. De har bygget opp et tungvint og overkomplett administrasjonsapparat, og de har skapt en armé som riktignok har vist seg særdeles effektiv. Men dette representerer også toppytelsen av deres innsats. Som vitenskapsmenn har de vist seg meget dyktige når det gjalt å utnytte andres idéer, men mangelen på originalitet var total. Ut over dette å være Soldat og Beamter har prøysseren såvidt man kan skjønne ingen funksjon, og hans og Tysklands hovedstad er også en by bygget opp av disse to kategorier av mennesker.

Hitler har fortsatt den sentralisering av rikshovedstaden som alt var så langt under keiserdømmet. Og Berlin var i høyere grad enn noen annen hovedstad i Europa blitt landets sentrum og kjerne, det sted hvorfra alt grenet seg ut, og hvor alle tråder løp sammen i administrativ og kommersiell henseende. Under krigen er denne utbygging fortsatt. Her hadde den totale mobilisering sitt hovedsete, med alt det statistiske materiale den trengte. Her var armé og sivilforsyning sentralisert. Her lå svære fabrikker som arbeidet for krigsindustrien, og herfra administrertes også hele den tyske industri. I den siste tid er en del av alt dette flyttet ut av byen, som f. eks. en del av utenriksdepartementet. Men hele Tysklands administrasjon lar seg ikke på kommando kjøre ut på landsbygden. Dertil er den at altfor tungvint og stedbunnet maskineri. Hovedmassen av kontorer, funksjonærer og embetsmenn måtte bli der de var, og selve byens beliggenhet er slik at den overh de ikke kan avstå sin stilling til noen så lenge det nåværende Tyskland består. Etter dette må man bare forestille seg over at bombeattakkene mot byen ikke kom før. Som mennesker og det er vi jo tross alt, må man forferdes i det innerste av sin sjel over de redselsnetter Berlin har opplevd i uken fra 21 til 28 november. Og likevel, dette tyske folk som har tilbedt sin fører i medgangens og seirenes tid, og som skrek av begeistring da de hørte om det strategiske mesterstykke deres egne bombefly hadde utført over Beograd; dette folk har gjort krigen til en av sine fornemste livsytringer. Derfor burde det også tenke seg muligheten av at det også kunne rammes av dets selv. Nå gjør den det, og det i en form som verden aldri har opplevd maken til. Vi kan ikke annet, vi ynkes over dem som lider uskyldig, men også dette forferdelige ragnarokk må en dag få en ende, og kan bombardementene av Berlin bidra til å forkorte krigen, om bare med noen måneder, nå vi i menneskehetens navn si det får så skje. Skjønt luftbombardement mot åpne byer er den aller hesligste form for krig. - Og bombardementet av Berlin vil forkorte krigen! Det er bare en tese, men en man uten betenkning kan sette nokså meget inn på, og det er at uten Berlin kan Tyskland ikke fortsette krigen 4 måneder til. Selvsagt vil maskineriet gå en stund til med den regulering det har, og med eksersisreglementer og vanemessighet. Men etterhvert som nye problemer og vanskeligheter melder seg, og hver dag kommer med sine, vil også savnet etter det store administrasjonssentrum bli alt mere følelig. Man mister kontakten med millioner av mennesker, kan ikke få plasert dem hvor de trenges, kan ikke føre den nødvendige kontroll med hverenkelt. Forsyningsvesenet som allerede i de siste måneder har arbeidet meget tungt pga. de ødelagte kommunikasjoner og de store folkeforflytninger, vil bli stilt overfor uløselige oppgaver etterat rikshovedstaden er satt ut av funksjon. Varelagrene kan ikke erstattes, og vinteren kan ikke bortforklares for de utallige husville. Nei, ikke engang av hr. Goebbels selv. Og så kommer en dag også armévforsyningen tur. Den vil man selvsagt gjøre alt for å opprettholde, ut fra det resonnement at tilstanden i det indre Tyskland kan være hvordan den vil. Så lenge bare fronten kan holdes samlet og kjempende under sin strategiske retrett mot vest, vil også krigen kunne fortsette. - Til det skjebnebestemte øyeblikk da forvirringen og opplösningen i den indre front er nådd så langt at man ikke lenger kan få forsyninger og reserver fram. Så lenge Berlin var intakt og kunne holdes i ro ved hjelp av politi og partioppsyn, hadde de nazistiske ledere alltid et sted hvorfra man hadde overblikket til enhver tid. Etterat Berlin er satt ut av spillet mangler Berlin et slikt nödvendig midtpunkt, og den alles kamp mot alle, som er opplösningens forgjenger og resultat, og som vi allerede nå har fått tydelige varsler om, vil etterhvert ete sog ut over landet som en prerielbrann. Alle disse elendsmisse og hjelpelöse millioner unndrar seg mer og mer partiets kontroll, samtidig som de vekser til et problem av uhyggelige dimensjoner. Hitler hadde en gang en plan om å holde Europa i årelang krig for derved til slutt, ved hjelp av den gradvise utmattelse å tvinge de allierte til fred. Etter bombardementet av Berlin og andre storbyer i nord og vest må det bli Tysklands mål å få slutt på krigen så snart som mulig. De nazistiske ledere tenker først og fremst på seg selv og sin egen skjebne, og ofrer like gjerne sitt eget som andre folk. Men den fraksjon av tyskere for hvem fedrelandet også betyr noe, vil under de forandrede forhold få stadig större innflytelse, og den fare de utsetter seg for ved å ta saken i egne hender vil også bli mindre etterhvert som den nazistiske terror mister sitt tak og sin skremsel.

BORGERVAKTE!!

Blant de mange ting som tyskere og quislinger har klokket ut for å sjikanere nordmenn, er den såkalte borgervakt. Den er innført for å svekke den nasjonale motstandskraft og gjöre oss föyelige, ikke for å hindre sabotasje, da en ubevepnet vakt til forsvar mot attentatmenn jo bare er en latterlig selvmotsigelse.

For tiden er det tusenvis av nordmenn som er utkommandert til patruljering på jernbanelinjen, bruer og forskjellige viktige anlegg. De fleste tar utkommanderingen med godt humör og går med glede sine vakttimer. Vaktordren er jo samtidig en offentlig attest for at man er en fresagende nordmann, og man gavner absolutt intet krigsviktig formål eller hjelper fienden på noen som helst måte ved å ta vakttjenesten. Tvertimot unndrar man samfunnet sin arbeidskraft, som i de fleste bransjer i större eller mindre utstrekning kommer tyskerne til gode, slik som forholdene nå er i landet.

Dessverre er det en del som forsöker å unndra seg vakttjenesten, dels på grunn av en inngrodd uvilje til å lyde fiendens ordre, men i de fleste tilfelle fordi de synes at de personlig bör bære ferrest mulig av krigens ubehagelige byrder. De möter opp med attester for at de er ansatt i livsviktige, eller endog krigsviktige yrker, eller med helt unödvendige lægeattester. Vi vil minne disse folk om at hver gang en får lurt seg unna, blir det tatt en anner, for hvem det kanskje er et meget större personlig offer å möte frem eller hvis innsats i det nasjonale arbeid vil bli svekket.

Glem heller ikke at det kan komme det öyeblikk da det her den störste betydningen det er pålitelige, lokalkjente nordmenn ved jernbaner, broer og veikryss. Det kan komme det öyeblikk da man på denne latterlige vakttjeneste kan få gjort en innsats som man ellers aldri ville fått anledning til.

Derfor: Vis solidaritet, loss ikke krigens byrder over på andre, men gjör også du din plikt og ta din risiko!

TERRORBØLGE MOT UNIVERSITETET.

Hele Karl Johan lokte igår formiddag. Ved 10-tiden ble Universitetet besatt av tyske SS-soldater, som med geværer og full utrustning omringet hele kvartalet. Tyskerne sto med 10 meters mellomrum. Alle studentene ble visitert og tatt i forvaring. Også på Karl Johan opptrådte SS-

soldater. Liknende aksjoner ble foretatt mot studentene på Universitetsbiblioteket, Rikshospitalet, Universitet på Blindern og Studenterhuset i Schultzgate. Utover dagen reiste tyskerne rundt og foretok en rekke arrestasjoner av studenter - vesentlig mannlige - i deres hjem. En melding går ut på at tyskerne akter å sende studentene til Tyskland. Meldingen er imidlertid ikke bekreftet.

TREHANNSMØTET ALLEREDE I GANG ?

Det har vakt en viss oppmerksomhet at hverken Churchill eller Eden har vært til stede ved de siste underhusmøter, og Roosevelt har ikke vist seg offentlig i Washington - hans vanlige ukentlige pressekonferanse ble avlyst siste fredag. Hertil kommer at Stalins dagsordre til troppene i anledning av Gomels erobring kom minst en halv dag senere enn ved lignende begivenheter tidligere. Disse sammentreff er gjenstand for inngående drøftelser. Foreløbig blir det bare gjetninger, men de ovenfor påpekte forhold utlegges derhen, at de tre statssjefer nå har forlatt sine respektive land for å møtes til de drøftelser som så lenge har vært forberedt. Et annet rykte går ut på at Churchill befinner seg på Azorene hvortil også tyske utsendinger skal ha inntruffet. Teorien om stormaktsmøtet lyder mere sannsynlig. Det hevdes at det skulle holdes et sted i den nære Orient. Andre hevder at møtestedet er en by i Syd Russland. På alliert hold er man i et hvert fall sikker på at store nyheter er i vente.

NYHETENE FRA LONDON TIRSDAG KL. 18,30.

Italia. Etter 36 timers hårde og uopphørlige kamper er den 8 armé trengt inn i den tyske vinterforsvarslinje nord for Sangro-elven. Ganske tidlig i kampene ble det opprettet et brohode nummer to på nordsiden av Sangro - lenger inne i landet, og brohodet ute ved kysten er nå ytterligere utvidet, slik at det nå er 6 1/2 km dypt og 19 1/2 km brodt. Dagens allierte kommunike tilføyer at fremrykningen fortsetter. For første gang deltar indere og new zealandere i kampene i Italia. Nye viktike fremstøt er foretatt, og det er bragt inn flere fanger og mere utbytte. Store mengder av forsyninger og forsterkninger fortsetter å strømme over elven. - Korrespondanter omtaler kampene som meget hårde i dette avsnitt, og skriver videre om betydningen av at man har trengt inn i fiendens forsvarslinje. Til tross for at den forsvarslinje tyskerne øyensynlig hadde tenkt seg som vinterlinje, hadde de mest gunstige betingelser for å holde hva angår terreng, og den dessuten var lagt der hvor Italia er smalest, klarte tyskerne ikke å stabilisere linjen. De måtte derimot stadig sende forsterkninger til fronten i Italia, og nå er altså allierte styrker trengt inn i linjen. - - Dagens kommunike melder om patruljevirksomhet på 5 armés front. Senere meldinger går ut på at amerikanerne er rykket vel 1 km fram og nå står nord for Casino.

Tunge og middelstore bombefly angrep i går flyplassen ved Grozeto nord for Rom. Andre bombefly fra Nordvest-Afrika rettet angrep mot mål i slagområdet i Italia, og grep aktivt inn i kampene. De tyske stillinger i Teracina er blitt angrepet av britiske sjøstridskrefter. Jernbaneviadukten ved Dulna, 100 km nord for Triest er blitt ødelagt ved amerikanske flyangrep. Den ligger på den eneste uskadte jernbaneforbindelse tyskerne har i nord-Italia. - Det meldes om alvorlige uroligheter i Milano, Firenze og Torino. I forskjellige områder i nord-Italia har tyskerne satt inn fallskjermtropper og stukas i kampene mot frihetskarene.

Jugoslavia. Dagens kommunike fra de jugoslaviske frihetskarer melder om luftangrep mot fiendens sambandslinjer. Mål i Sarajevo ble også bombet. Ungarske fanger som er tatt til fange i nærheten av grensen er gått over til den jugoslaviske frihetshær og kjemper sammen med den mot tyskerne.

Russland. I Hviterussland fortsetter sovjetrusserne sin fremrykning og nærmer seg det viktige jernbaneknutepunkt Slobin, over hvilken der jernbanen Leningrad - Odessa krysser linjen Gomel - Minsk. Til tross for voldsom tysk motstand rykker russerne videre fram, og står ifølge dagens kommunike nå bare 16 km fra Slobin. En annen russisk styrke står bare 11 km syd for byen. Byen truer av omringning, idet en russisk kolonne rykker nordvestover langs jernbanen fra Gomel, en annen langs Dnjepr vestre bredd, og en tredje som er satt over Berezina langs denne elv og gruer med å omgå byen. - Kampene foregår i vanskelig terreng, og regn og sludd har forandret veiene til mudder som gjør det nesten ufremkommelig for tanks og tungt artilleri.

De tyske motangrep i Kiev-fremspringet har ikke hatt videre fremgang, men det utkjempes voldsomme kamper ved Korosten, Brusilov og Tsjernjakov. Tyskerne hevder at russerne er kastet tilbake og inn i selve Korosten hvor de står foran sin tilintetgjørelse, melder russerne at alle de tyske angrep er slått tilbake med store tap for fienden.

I Dnjepr-buen er de russiske styrker trengt lenger inn i de tyske stillinger. Under kampene her i går mistet fienden 1500 menn og 70 tanks. Russerne har gjort nye fremstøt mot Krivoi Rog og mot mangansentrum Nikopol. Truslen mot Nikopol har vært gjenstand for kommentarer av korrespondenter i Stockholm. Om russerne inntok Nikopol, skulle det bety et alvorlig nederlag for tyskerne. Tapet av mangan-byene ville være større enn noe annet tap i den senere tid. Den er praktisk talt uunnværlig for tyskernes krigsførsel, og en av hovedgrunnene til at tyskerne fortsetter motstanden så energisk inne i Dnjepr-buen.

Den ungarske generalstabssjef har i Hitlers hovedkvarter forlangt at de ungarske tropper på Østfronten skal trekkes tilbake. Den ungarske regjering har tidligere fremsatt lignende krav. De er imidlertid nå - som tidligere - blitt avslått under henvisning til den vanskelige situasjon på Østfronten for øyeblikket.

I Barents-havet er to tyske patruljebåter, en tankbåt og en del andre fiendtlige fartøyer blitt senket, i alt 12.000 tonn.

Luftangrep. Tunge amerikanske bombefly angrep mål i Vest-Tyskland i dagslys i dag. Nærmere enkeltheter foreligger ennå ikke. I natt angrep Mosquitos også mål i Vest-Tyskland uten å lide tap. Andre fly bombet mål i Holland og Nord-Frankrike - også uten tap. I dagslys i går var Bremen gjenstand for angrep av store formasjoner av tunge amerikanske bombere. Andre allierte fly angrep mål i Vest-Tyskland, skip utenfor Brest og jernbanemål i Belgia. Fra alle dagslysoperasjonene i går savnes 13 allierte bombefly og 18 jagere. 75 fiendtlige jagerfly ble skutt ned.

Berlin er nå den mest bombede by i verden, idet det er kastet over 14.000 tonn bomber over byen. Over andre viktige tyske industribyer som Köln, Mannheim-Ludwigshafen og Hamburg er det kastet over 8000 bomber over hver. I løpet av en halv time ble en eneste tysk by bombardert med 2300 tonn bomber, mens tyskerne under de hårdeste angrepene mot London kastet 500 tonn i løpet av en hel natt. Dette gir et visst billede av hvor konsentrerte de britiske angrepene nå er. Denne konsentrasjon vanskeliggjør jagerforsvaret og resulterer i de minimale tapsprosenter som de siste angrepene har vist.

Det fjerne Østen. Ved Salomonøyene har tunge Mitchell bombefly senket et stort handelsskip. I Kina har japanerne lidt et stort nederlag i Chekiangprovinsen, og kineserne er trengt inn i Hunan.

Sverige. 20 fremtredende svenske riksdagsmenn har sendt en protestskrivelse til president Ryti i anledning av den foretatte innespering av 6 finske sosialdemokratiske riksdagsmenn, som i sin tid fremholdt at Finnlands eneste redning var godt naboskap til Russland.

4 DEC. 1943

LONDON - RADIO

NR. 140 - 3 ÅRG. FREDAG 3 DESEMBER 1943

4352

Mappe VI. 140

Årg. 1943.

!!!

Da vi en morgen i forrige uke hørte om forsøk på jernbanesprengning både i selve Oslo og byens nærmeste omegn, hadde de aller fleste meget vanskelig for å finne en plausibel forklaring. Det hele var jo ubetinget formålsløst, hvis man da ikke ville regne noen hundre ødelagte vindusruter for et brukbart resultat. Så kom Aulabrannen, fullstendig ikke hensiktsløs og ute idé. Ja, man kunne jo meget lett ha risikert at hele Domus Media var strøket med og at brannen derfra kunne bredt seg til de andre Universitetsbygninger. Vår kamp har hele tiden vært ført med åndelige våpen, og med de kampmidler som står til denne forsvarsmåtes disposisjon. Når man i andre okkuperte land sprengte jernbanestasjoner, og tilbakeerobret byer fra tyskerne, så var det militære bedrifter, ofte av betydelig verdi i øyeblikket. Men vår kamp gjalt ikke bare nuet. Den pekte også utover mot fremtiden, og innebar bud om en demokratisk ånd som også etter krigen vil gjøre seg gjeldende med samme styrke dersom vi virkelig skal ha håp om å gå mot en lysere fremtid. Norges kamp har av den grunn også betydd meget ute i verden. Ikke minst for det unge Amerika, som i den har sett et lysterikt vitnesbyrd om livskraften i det demokrati de også håpet fullstendig å realisere i sitt eget land. Fra Kongen har vi gjentatte ganger fått oppfordring til å opptre besindig og aldri gjøre noe som tyskerne og quislingene kunne bruke som påskudd til å skjerpe sin terror mot norske borgere. Stort sett må vi også si at det i våre rekker har hersket en mønsterverdig disiplin, og forståelse av kampens art og betydning. Så disse to meningsløse aksjoner, jernbanesprengningen og Aulabrannen, kom i høyeste grad overraskende på oss alle. At de ikke var utført av nordmenn ble etterhvert den eneste mulige forklaring. Men med hvilken hensikt hadde tyskerne og quislingene satt dem i verk ? Vi slapp å vente så lenge med svaret. Om formiddagen den 30. november kom det politisoldater i gevær utenfor Universitetet og Universitetsbiblioteket, Det Medicinske Bibliotek, Rikshospitalet og alle steder hvor studenter kunne tenkes å være samlet. Fra alle kanter kom angrepet, en strategisk konsentrasjon, som det heter i tysk militærspråk. Mange hundre mann i våpen mot en flokk ubevæpnede, arbeidende norske studenter, hvorav tredje avdelings medisinere satt ved eksamensbordet. Seierrike tyske herrefolk, du som alltid opptrer og handler i kulturens navn, kan du nå i den ellevte time virkelig ikke finne noen annen måte hvorpå du kan manifestere din overmakt enn ved forsøket på å ødelegge den fornemste kulturinstitusjon i et lite folk ? Våpenmaktens triumf over intelligensen, sier du skrytende. Det er sant, det ser slik ut i øyeblikket. Men når den dag kommer at du får oppleve hvor sørgelig feil du tok, tør det heller ikke undre deg om de store verdier du så overmodig fornekter heller ikke blir til nevneverdig hjelp og trøst for deg selv. Og du, Vidkun Quisling, som jatter med dine overordnede og bruker ord du ikke aner betydningen av, som dette åndelige "høysinn" etter hver utført bøddeltjerning, engstes du aldri et øyeblikk for den veldige blodskyld du samler over ditt hode ?

Nå skjønner vi meningen med de sabotasjehandlinger Aftenposten skrek så høyt om. De var påskudd til det som hendte den 30. november, laget for anledningen, og så forsiktig utført at enhver skade øyeblikkelig kunne repareres, selv på en søndag. Studentenes protestskrivelse mot de nazistiske overgrep var årsaken. Skjønt den på ingen måte var rettet mot okkupasjonsmakten, men var et rent internt norsk anliggende, fant tyskerne likevel å burde mobilisere sin krigsstyrke mot Universitetet. Vi kunne nevne Haagerkonvensjonens uttrykkelige bestemmelser mot denslags inngrep fra okkupasjonsmaktens side. Men det er så mange ganger bevist at tyskerne overhode ikke respekterer traktater og konvensjoner, at denslags henvisninger er overflødige, men må ha mot til analfabetisme, har Hitler en gang sagt, og man må riktignok innrømme at dette mot er stort. I denne forbindelse ligger det for øvrig nær å spørre hvilke oppgaver det såkalte kulturdepartement skal ha i et land uten Universitet, med rudimenter tilbake av den høyere skole, uten et eneste tidsskrift og en lesverdig avis; jo, dette departement er i sannhet en glimrende institusjon i den nazistiske kulturnihilismes hender. Tysklands nye våpen skulle jo ramme England, og så treffer det isteden et av de minste av de okkuperte land, den vi kjenner jo taktikken, den å kaste seg med hele sin styrke over den svakeste i håp om derved å vinne fordeler i kampen mot den sterkere. Aftenposten, denne avis som alltid lar seg benytte til alt, begynte selvsagt å fable om den klikk ved Universitetet som var opphavet til obstruksjon og sabotasje, for å skaffe også denne nye voldshandling det skjær av lovlighet den er så fullstendig blottet for. Hvorfor ikke da finne og straffe de skyldige? Selvsagt fordi det ingen skyldige er, eller fordi de alle har den samme skyld å ha protestert mot nazifiseringen av vårt Universitet, av den høyskole som fremfor noen annen institusjon har vært liberalismens og menneskerettens talsmann i landet. I øyeblikket høres det kanskje som frasar, men historien kan bekrefte det, og fremtiden vil også engang stadfeste at selv denne martyrdom for en overbevisning bar frukt. Men dagens mest iøynefallende resultat og sterkest følte virkning er sorgen og fortvilelsen i de mange hundre hjem som er rammet. Blomsten av Norges ungdom er dømt til deportasjon, og hvilket arbeid de i Tyskland vil bli satt til kan man med letthet forestille seg. Den fryktelige verden Hitler truet med å etterlate hvis han tapte, skal vi sannsynligvis nå få oppleve. Og Gud alene vet hvor meget det er tilbake både hos oss og andre når Tyskland til slutt må gi opp. Men til de allierte makter må vi si så inntrengende vi kan: gjør denne avslutning så kort som mulig. Tiden er kommet da hver dag kan bety et skjebnesvangert slag for det okkuperte Europa. Og vi har ikke mer å miste.

SOVJET-RUSSLANDS KRIGSPOTENTIAL.

Vi har mottatt:

En artikkel i Aftenposten 17/11 1943 kunne det være fristende å feite-gå. Av begrunnet frykt for å bli refusert og for at forfatteren "byråsjef" Georg Lund skulle forbli helt uvitende om sine statistiske villfarelser, sendes oppsettet til Deres blad i håp om opptakelse.

Herr Georg Lund.

Deres beregninger vedrørende Russlands stridsdyktige krefter skal stå upåtalt inntil De kommer til "den totale mobiliserbare mannlige befolkning årskl. 18 - 44 år" som De setter til 30.316.000. Herfra trekker De, på grunnlag av tyske oppgaver som vi forutsetningsvis antar er riktige, 25 millioner i fanger, drepte, invalider, sårede, uunnværlige i industri, landbruk etc. Til rest står 7.316.000. Her er Deres beregninger bevisst gale. Ifølge de samme tyske oppgaver som De baserer Deres beregninger på, opererte den russiske armé fra høsten 1941 av både med guttunger og oversårige. Disse må utgjøre en ganske betydelig procent av de 23 millioner som ifølge de tyske oppgaver er satt ut av spillet. En statistisk beregning som er bygget på vilkårlig opplysningsmateriale, må fallfall ta seg dette materiale helt efterrettelig.

Enhver som har fulgt de tyske oppgaver over fiendens tap må imidlertid vite hvor løst fundert og hvor uhyre overdrevne de er. Dermed er ikke sagt at de russiske oppgaver er helt sannferdige. Men man er vel ikke langt fra sannheten ved å sl at Russland har bedre "råd" til å legge sine egne tap på bordet, og i det hele ikke behøver å ta de samme propagandamessige hensyn som sin motstander. Tyskland har eksempelvis operert med noen senkningstall, vedrørende de alliertes krigs- og handelsmarine som hver gang de offentliggjøres, vekker munterhet i de alliertes leir. Det viser seg nå at de allierte disponerer en flåte som er større enn ved krigens begynnelse og som takket være den amerikanske nybygning vokser meget raskt. Slaget om havene har Tyskland også ifølge egne offentliggjorte senkningtall de siste måneder tapt, sin propagandga til tross.

I stedet for å foreta en beregning som statistisk sett henger i luften og som fornuftsmessig strider mot all logikk, ville det være bedre om man ved vurderingen av Russlands krigspotential fremla andre tall, som på en langt grundigere måte belyser disse forhold.

Antallet av födte i Russland var i årene 1926-28 14.243.000. Der födes normalt flere gutter enn piker, men innen de oppvoksende årganger når vernepliktig alder kan forholdet settes til 50:50. Uten hensyn til avgangen blir altså antallet av russiske gutter som i årene 1943 til 1945 rykker opp i vernepliktig alder 7.121.500. De tilsvarende tall for Tyskland er: Födte i den nevnte treårsperiode 3.462.000, halvdelen herav 1.731.000. Tas der på grunn av mindre gode sunnhetstilstander i Russland enn i Tyskland hensyn til en dobbelt så stor dödelighet i förstnevnte (20 %) som i sistnevnte (10 %) land, kommer en for Russlands vedkommende til 5.697.000 nye rekrutter, for Tysklands til 1.385.000.

Det er disse tall som bör trekkes fram, hr. Georg Lund.

Disse notater er ikke fremkommet på grunn av noen sympati for Russland, men for å gi et lite bidrag til å korrigere Deres artikkel, som i uhyrlig grad fortegner den russiske krigspotential.

Det er slike falsknerier som til slutt vil stille folk som Dem selv og hele det tyske folk overfor den uforklarlige og for Deres åndsfeller smertelige kjennsgjerning at det tyske folk ikke lenger kan holde stand.

Hvis Deres oppgaver var riktige ville de russiske tropper umulig ha kunnet gjöre den innsats de har. Eller skal det forståes slik at det er gutter og oldinger på krykker som har drevet tyskerne 1000 km tilbake i löpet av 10 måneder ? I sannhet et bedrövelig billede av den tyske kampånd !

Den innstilling som har frembrakt Deres artikkel er skyld i at Tyskland når det om noen tid har tapt krigen, vil föle bedrageriet fra sine lederes side dobbelt så stort. Og den samme innstilling er skyld i at det nåværende Tyskland åndelig sett forlengst har mistet enhver berettigelse til å spille noen rolle i en opplyst verden.

NORGE OG KRIGSFORBRYTERNE

I forbindelse med utnevnelsen av Andreas Aulie til Rikspolitisjef og överste sjef for hele det norske politi etter krigen opplyses det fra London at arbeidet med organiseringen av en norsk politistyrke utenfor hjemlandet pågår for full kraft. Norge treffer alle forberedelser for å sette i verk de bestemmelser om avstraffelse av krigsforbryterne som ble vedtatt på Moskvakonferansen. De forbrytelser tyske borgere og quislinger har begått i Norge rammes av norsk lov. Den norske straffelov er skjerpet på flere punkter og innsamlingen av bevismateriale er i full gang. Terboven, Quisling og Rediess har gjennom sine uttalelser fjernet enhver tvil om sin skyld for mordene på norske borgere, men også de som har vært medvirkende vil bli ansett som medansvarlige. Den norske regjering sitter inne med navn på de fleste av dem som har drevet tortur i fengsler og konsentrasjonsleire, og det er opprettet et eget kontor i London som arbeider med å samle bevismateriale før oppgjörets dag. Utnevnelsen av Rikspolitisjef allerede nå skyldes önsket om å ha en centralisert politiledelse i Norge allerede fra förste dag, slik at det altså blir det norske politis umiddelbare oppgave å sörge for ro og orden, såsnart tyskerne og quislingene takker av.

N Y H E T E N E

Italia. Dagens allierte kommunike fra Italia melder at den 8 arme etter å være trengt gjennom de tyske forsvarslinjer i Öst-Italia fortsetter sin fremgang nordover. De tyske styrker er på full retrett, tiltross for at de stadig tilkaller forsterkninger. Tyskerne forsöker å sinke de alliertes fremrykning ved minelegninger av det terreng de tvinges til å trekke seg bort fra og de britiske tropper holder på å renske opp i motstanderens forsvarscentra. Avistkorrespondentene melder om fortsatte harde kamper, og i går ble over 1000 tyskere tatt til fange i dette avsnitt. Allierte fly understötter operasjonene til lands virkningsfullt. - I dag har 8 arme inntatt San Giovani som ligger nord for Sangro 3 km fra kysten. - Om 5 armes operasjoner melder dagens kommunike at tyske motangrep er slått tilbake med store tap for fienden. -

Stormaktsmötet. President Roosevelt, premierminister Churchill og marskalk Chiang-kai-chek har vært samlet til et möte i Kairo, og de förste meldinger om dröftelsene er allerede kommet. Spesielt var problemer som vedrörte det fjerne Östen blitt behandlet, og beslutning ble fattet om at Japan skal fratas alle de territorier de urettmessig har tilranet seg i löpet av de siste år. Blandt annet skal Formosa gis tilbake til Kina, og man venter at et uavhengig Korea blir opprettet. -

Mötet er blitt livlig kommentert i den utenlandske presse. Således hadde New York Times, som vanlig pleier å inneholde en 7-8 ledere av forskjellig innhold, idag hele ledersiden fylt med stoff fra konferansen. Pressen betegner konferansen som en historisk begivenhet av virkelige dimensjoner, og som et betydelig skritt fremover i retning mot seir og rettferdighet etter fredsslutningen. Chiang-Kai-chek er flöyet tilbake til Kina, mens Churchill og Roosevelt er avreist med ukjent bestemmelsessted.

Flyangrep. Det allierte kommunike fra Alger melder i dag om et kraftig angrep mot havnebyen Marseille. Store styrker av amerikanske flygende festninger med base i Nordafrika rettet angrepet, som er det förste mot denne byen. En ny ubåthavn har vært under bygning i flere måneder og var nå på det nærmeste ferdig, og det var denne som ble bombet. Om resultatet foreligger ennå ikke nærmere enkeltheter.

Meldinger om resultatene av angrepet på flåtehavnen Toulon siste torsdag foreligger nå. 5 fiendtlige krigsfartöyer ble senket, og sannsynligvis ble 5 andre også gjort ubrukbare. En hel del fikk omfattende skader. Angrepet mot Toulon betegnes som det kraftigste som er rettet mot fiendens flåte, og det lå en hel mengde ubåter og andre fartöyer på havnen ved angrepet.

I går foretok britiske bombefly forskjellige tokter mot mål i Vest-Tyskland, mot Holland og Belgia.

Noen få tyske fly var over Sydöst-England i natt, et av dem ble skutt ned over Kanalen. - Solingen er angrepet for annen gang på 48 timer av flygende festninger og Liberators.

Russland. Etter at Koroston ble gjentatt av de tyske tropper, har trykket vest for Kiev tatt noe av, men de tyske motangrep ventes snart å komme i gang igjen. - Ved Cherkassy har russerne utvidet sitt bruhode. - I Hviterussland fortsetter den russiske fremrykning, i retning av Mosyr og Kolenkovitsji. - Ved Smolensk er kampene blusset opp igjen, og det meldes at russerne har satt inn 20 divisjoner mot de tyske stillinger der. - Inne i Dnjepr-buen fortsetter heftige kamper, og russerne har hatt en del fremgang.

USAs marinedepartement melder om tapet av et hangarskip den 24. november i slaget ved Gilbertöyene. Det var det eneste skip som gikk tapt i dette slag.

Aksjonen mot Universitetet. Deportasjonen av de norske studentene har vakt til live de sterkeste fölelser i hele den fri verden. Den svenske regjering har innlagt en skarp protest hos den tyske sendemann i Stockholm og henstiller inntrengende til den tyske regjering å innstille sin aksjon mot studenter og lærere. En rekke studentorganisasjoner i Sverige har på massemöter uttalt sin avsky over denne terroraksjon. Også danske akademikere i Sverige gir sin tilslutning til protestene. Hele den svenske presse er fylt av harmdirrende artikler mot tyskernes overgrep.

14 DEC. 1943

4346 ~~4555~~

Mappe 41.
Eksp. 141
Desember 1943.
Årg. 1943.
Utenrikspolitikk

LONDON - RADIO NR. 141 .. 3 ÅRG. MANDAG

III.

Man hörer så ofte sagt og ser det enda oftere på trykk i Quislingpressen at denne krig er en kamp mellom et kommunistisk og et nazistisk Europa, og at alle, hvor de enn er og hvilket folk de enn tilhörer, må ta parti og velge mellom et av disse to system. Altså må vi nordmenn også treffe vårt valg og stille oss opp i rekken på den front hvor både vår og hele verdens skjebne i disse måneder skal avgjöres.

För vi går over til å ta standpunkt er det imidlertid et par spörsmål som må klargjöres först. Og de er såpass betydningsfulle at de for oss nær sagt gjelder være eller ikke være som statsbærende folk.

For det förste: Hvorfor har den norske hjemmefront nå i tre og et halvt år kjempet sin kamp mot nazismen? Og for det annet: Hvorfor har demokratiet i utvidet forstand så dype rötter i Norge at vi meget tidlig kom i en særstilling i forhold til hele det övrige Europa? Vi tar det siste först. Og det er da sannsynlig at den demokratiske utvikling er et resultat av folkets samfunnssyn og hele sosiale innstilling med den liberale individualisme som den store dominant. For å få dette bekreftet behöver man bare å slå opp i den förste beste lærebok i Norgeshistorie. Når vi tok kampen opp mot nazismen med de få, og som det syntes, utilstrekkelige midler vi rådet over, var årsaken både den enkle personlige og den historiske: vi ville ikke utslette oss selv i et totalitært system. Vi ville ikke för, og vi vil ikke nå, fordi det både er vår ubestridelige rett som nordmenn, vår plikt som mennesker og vår uutryddelige tilböyelighet som tre millioner jeg'er. Dette være sagt til enhver representant for de totalitære systemer, hvilken farge han så enn måtte bære. Ikke minst til den som går med et misforstått solkors på jakkeoppslaget. Etter dette viser det seg jo at vi allerede har valgt som vi måtte. Og betyr dette valg vår undergang som nasjon, nåvel, melior in liberta te mori quam in servitute vivere, bedre å dö i frihet enn å leve i trelldom.

Forelöpig tror vi imidlertid ikke at det bare eksisterer dette enten eller for det norske folk, like lite som vi tror at det ene av de to systemer er redningen for oss i forhold til det annet. Begge er de vokset fram av industrialisme og klassemotsetning om enn den måte som de vil löse motsetningsproblemene på tilsynelatende er nokså forskjellige. - Da fjerdestanden i tette og massive kolonner begynte sin fremmarsj i samfunnet og fra å bety ingenting ble en maktfaktor av störste verdi, var de politisk ærgjerrige som håpet på å nå til topps ved å stille seg som fjerdestandens förere, straks på pletten. Nå ble det jo etterhånden klart for enhver at både den enorme tekniske utvikling og de nye lag av folket som trådte fram, måtte före til en fullstendig omlegging av hele det gamle system. Men måten hvorpå denne omlegning skjedde, ble det prinsipielle skille mellom nasjonene. I Russland fikk de revolusjonære kommunister overtaket både på grunn av de særegne forhold i landet og de tidligere styrendes ansvarslöse fremferd overfor folk og stat, og også med stötte av ganske spesielle trekk i den russiske folkekarakter. Revolusjonen i Russland kom som den naturlige konsekvens av mange generasjoners uforstand og vanskjötsel av sine soleklareste plikter.

Tyskland var derimot i löpet av de siste 50 år för forrige verdenskrig vokset til en moderne europeisk stat som etter all fornuftig beregning hadde en stor epoke foran seg - hvis det da ikke ödela seg selv ved sin usalige militarisme. Krigen og den såkalte revolusjon gjorde en brå slutt på hele denne löfterike utvikling og la landet åpent for en hel rekke politiske spekulanter. Det tyske folk måtte betale dyrere lærepenger enn noen annen europeisk nasjon i nyere tid. Men dessverre for det selv og oss alle lærte det absolutt ingenting, og den republikk som aldri burde vært innfört, ble en fiasko fra förste stund. Adolf Hitler kokte så sammen den nazistiske ideologi av ingredienser fra Marx, satte til litt gammeltestamentlig mystikk og rasefanatisme, noen dråper germanistisk romantikk fra keisertiden, appelerte til pröysserånden og junkertradisjonen, og klemte på. Sine ledende ideer på utenrikspolitikkens område fikk nazismen fra en svensk professor i Göteborg og en tysk general i München. Og så reiste den seg under terror og tvang, den bölge som en dag skulle forårsake så katastrofale ödeleggelser over hele vår verdensdel at store deler av Europa kanskje aldri helt kan overvinne dens ettervirkninger. Hitler forsökte også å gjennemföre en sosialisering av Tysklands jord og industri, men måtte gi opp - av hensyn til sine innflytelsesrike hjelpere og venner.

I Norge som i de fleste av vestens land fulgte vi en annen linje. Vi fulgte utviklingslinjen, den hvorved samfunnet gradvis ble omformet av de nye faktorer og hvor de nye krav og den nye tids mentalitet langsomt fikk gjennomtrenge det hele folk. Men hvor man også etterhvert lærte å se og sette pris på de store verdier som den foregående tid hadde opparbeidet. Blant disse kom i förste rekke individets rett overfor staten og statens uomgjengelige plikt til å respektere denne rett med alle de privilegier den förte med seg. Omkring denne bærende midtsöyle samlet seg organisk en hel rekke kulturelementer som for oss er uatskillelig forenet ikke bare med vårt samfunn, men med alt hva vi forstår med et menneskeverdig liv. I korthet kan det uttrykkes på så mange måter. Her velges en uttalelse av kirkeminister Hjelmtveit ved Nationalteaterets jubileumsfest i september 1939. Han sa: "Teatret vil svikte sin store oppgave i vårt folk hvis det noen gang tillater at partipolitiske hensyn får gripe bestemmende inn i dets program". Så skrev statsråd Hjeltveit. Talen ble på hans vegne fremfört av en annen. Disse ord skal minnes som et uttrykk for hvor dypt den liberale individualistiske innstilling på tross av alle partimotsetninger allikevel er rotfestet hos oss.

At vi også hadde våre skavanker å trekkes med er velkjent nok. Men det er utelukkende feil som etterhånden kan rettes. Og skulle vi da på grunn av disse lett iöynefallende feil kaste overbord de store fordeler vi gjennom lange tider har kjempet oss fram til, for å söke inn i de totalitære staters nödhavn? For alvor kommer det aldri på tale. Og skulle det mot all formodning bli nödvendig å kjempe enda en frihetskamp, ville vi gjöre det også. Og seire. Vær viss på det. Vårt statssamfunn er altfor verdifullt og rommer altfor meget av oss selv til at vi vil bytte det mot politi og terrorregime i noen form. Heldigvis er også de fleste av oss for fornuftige til å tro på det ene menneskes ufeilbarlighet fremfor de andre og til å godta flere usannheter enn de som strengt tatt er nödvendige for å gjöre livet noenlunde tålelig menneske og menneske imellom. Selv når det gjelder den Tyskland har vi uttalelser nok som peker i den bestemte retning at tenkende del av folket også der tok avstand fra det totalitære system, noe som også de tyske konsentrasjonsleire har kunnet fortelle oss om. De erfaringer vi selv har gjort i det forlöpne krigsår skal såvisst heller ikke bidra til å stimulere vår begeistring for systemet!

Men bortsett fra hva vi mener om denne statsform og vår uovervinnelige motvilje mot den, hvis den nå allikevel er tidens egen lösning av de problemer vi arbeider med, hva så? Ja, da kan et folk på tre millioner med sin aller beste vilje ingen ting utrette. For det förste er å si til dette at det forelöpig bare er en påstand fra de totalitære systemers egne tilhengere, og hittil har vi fra de fleste av dem sett langt mere knyttneve enn logikk. Sant nok - systemet er så enkelt, så populært i hele sin utformning at det tydelig er beregnet på å gå i de mindre reflekterende som den eneste absolutte sannhet. Her ligger selvsagt en betydelig fare. Men heldigvis er den praktiske utöving av teorien også en side av saken. Og etter noen års slaveri under staten, det vil si partiet og dets organer, begynner det store flertall å lengte etter et liv hvor også deres egne interesser og behov får en viss eksistensberettigelse. Systemet er intet annet enn et lite mindretalls forsök på å tilrane seg makten ved å fremkalle en isnende og håplös

redsels-re i folket. Og har Europas nasjoner kjempet denne vanvittige krig for å oppnå en slik lykke, er vanviddet så himmelropende at den gamle verden når som helst kan stille seg under formynderskap av den förste, den störste idiot. Så galt er det nå heldigvis ikke. Et folk förer alltid en krig for frihet. Helt bortsett fra förerens personlige ærgjerrighet. Det har de gjort siden de nasjonale armeer erstattet den omvandrende leiesoldat, og under enhver krig måtte derfor folkene stimuleres med gylne löfter for fremtiden. Så har også vært tilfellet i de siste år. Alt som kunne stimulere til øket anstrengelse har vært fremfört. Det meste er bare talemåter og en del av löftene lar seg slett ikke innfri etter den enorme ödeleggelse som store deler av Europa har vært gjenstand for. Men et og annet krav må imötekommes hvis man ikke vil sammenbrudd og katastrofe, og de går alle i motsatt retning av en enda trangere tvangströye, fordi de er krav fra mennesker som har lidt mere og kjöpt sin livsrett dyrere enn deres forfedre noen gang drömte om. Ikke bare her hos oss, men over hele Vest-Europa vil det bli meget risikabelt både å proklamere seg og å opptre som diktator etter denne krig.

NYHETENE FRA LONDON SÖNDAG AFTEN 18,30.

Tremannsmötet. Moskva kringkaster meddelte lördag morgen at marskalk Stalin har mött president Roosevelt og statsminister Churchill i Teheran, og i dag meldes at mötet er avsluttet og at Stalin er vendt tilbake til Moskva. Det er förste gang de tre statsmenn mötes, det er förste gang Roosevelt har mött Stalin og det er förste gang på over 20 år at Stalin har forlatt sovjet-russisk område. - De forente nasjoners presse tillegger mötet den aller störste betydning, og det blir livlig kommentert. Meldingen om at mötet hadde funnet sted, kom ikke uventet, skriver en London-avis, og tillegger mötet avgjörende betydning. - I Moskva-pressen er Stalins möte med de to andre statssjefer blitt inngående dröftet: - Når Stalin först forlater sovjetrussisk jord for å delta i en konferanse, må det være en konferanse av vital betydning for krigföringen og Russland. Det må være noe stort i vente. - Den tyske presse betegner mötet som propagandamakeri og fraskriver det enhver betydning. -

På mötet ble det truffet viktige beslutninger vedrörende de allierte krigföring mot Tyskland, og viktige politiske spörsmål ble dröftet. I mötet deltok foruten de tre statssjefer en mengde representanter for de tre land, militære og politiske. Blandt annet mötte de britiske og amerikanske militærattachéer i Moskva, den britiske og amerikanske ambassadör i Moskva med stab.

Et utförlig kommunike fra mötet ventes å bli utsendt et av de förste dager.

Italia. Dagens kommunike fra Nordafrika melder om fremgang både for 8 og 5 armé i Italia. Den 8 armé avanserer nordover og forfölger de retirerende tyske styrker som stadig får forsterkninger nordfra. Britene har erobret byen San Vitos. Lenger inne i landet yder de tyske styrker forbitret motstand, og byen Orsonja er gjenerobret av tyskerne etter at voldsomme kamper har funnet sted. Også ved Lanciano yder tyskerne innbitt motstand, men en tysk melding sier at byen nå er blitt evakuert. - 5 armé har vunnet ytterligere terreng til tross for sterk tysk motstand. - De allierte står nå foran den störste naturlige hindring i terrenget som de hittil har mött under felttoget i Italia. En åsrygg som strekker seg i östvestlig retning vanskeliggjör fremrykningen. Den består av steil granitt og lar seg ikke forsere. Den kan kun passeres ved å benytte veiene langs kysten rundt fjellet. - Britiske destroyere understöttet 5 armés operasjoner til lands under fremrykningen i går. Biden senket den et tysk forsyningsskip. Under trefningene hadde destroyeren ingen tap av menneskeliv og ingen sårede, og den led ingen skade. - Flyvirksomheten over de italienske fronter er sterkt redusert de siste dögn på grunn av dårlig vær. Tyske transporter ble bombardert i går. Fredag var store styrker allierte bombefly på vingene. Blandt annet ble Bolzano bombet, og Firenze og trafikknutepunkter også hjemsökt. - Over Cos ble to fiendtlige maskiner skutt ned i går, samtidig ble havnen på Rhodos bombet uten at de allierte led noen tap.

Russland. Russerne har begynt en ny voldsom offensiv i Hviterussland. Fredag ble over 100 byer og landsbyer befridd i dette område, og fremrykningen fortsatte lördag og i dag. Dagens sovjetrussiske kommunike melder at de russiske styrker nå står bare 35 km fra Mogilev. News Cronicle's korrespondent i Moskva, Paul Wintherton skriver om de voldsomme kampene og melder at russerne rykket fram mellom 10 og 12 km på dette avsnitt i går, og at det er lite sannsynlig at tyskerne kan klare å stanse den russiske fremrykning. I går ble 30 landsbyer tilbefridd, og tyskerne ble tilföyet store tap. Truslen mot Slobin og mot Rogasjev öker stadig, og dagens kommunike melder at de russiske styrker står bare 12 km fra begge disse byer. I Kiev-fremspringet er alle tyske angrepsforsök blitt avvist. Syd for Krementsjug rykker russerne fram, og flere viktige tyske stillinger er blitt erobret. Fremrykningen i retning av Snamenka fortsetter, og russerne står nå bare 5 km fra dette viktige knutepunkt.

Kampene på Krim er blusset opp igjen, idet russerne går hardt for å utvide sitt brohode på Kertsj.

Flyangrep. Britiske Mosquito-fly rettet angrep mot mål i Vest-Tyskland i natt. Fra dette tokt og fra mineutlegning i fiendtlig farvann savnes et fly. Nærmere enkeltheter om nattens operasjoner foreligger ennå ikke. Britiske jagerbombefly skjöt ned 11 av 14 angripende tyske fly over England i går uten selv å lide tap. De tre siste netter har ingen tyske fly vært over England. Amerikanske jagerbombere angrep i går mål i Nederland og skjöt ned 3 fiendtlige fly. Heller ikke de amerikanske styrker led noen tap. - Et britisk fly gikk tapt under patruljeflyvning.

Rekognoseringsflyvning over Berlin i natt viste at det fremdeles var voldsomme branner i gang etter angrep natt til i går, da 1500 tonn bomber ble kastet over byen. Tysk telegrambyrå innrömmer at det er voldt stor skade. Under angrepet natt til fredag som varte i 30 minutter ble det også kastet 1500 tonn bomber, og voldsomme eksplosjoner ble iakttatt. Det tyske jagerforsvar var usedvanlig virksomt, de tyske jagere gikk opp og mötte angriperne 60 miles utenfor byen. Til tross for dette gikk alle bombeflyene inn over målet. Hundrevis av lyskastere og en kraftig sperreild som det forekom flyverne umulig å forsere var i virksomhet. 41 fly savnes fra dette angrep og etter angrep som Mosquitofly rettet mot mål i Vest-Tyskland. Ingen aviser kom ut i Berlin fredag morgen. I löpet av de siste 14 dager er det kastet en större bombelast over Berlin enn tyskerne kastet over London i löpet av 11 måneder.

Marineminister Knox opplyste på pressekonferansen i Washington fredag at USA satte en kvart million ny krigsskiptonnasje i tjeneste i november måned. Det var hovedsakelig "combat"-skip, hangarskip og destroyere. USA disponerer nå 260 destroyere, eller det antall som president Roosevelt forlangte i fjor sommer. Innen årets slutt vil antallet destroyere være oppe i over 300.

Danmark. Et av de mest vellykkede attentater ble foretatt i Danmark i fredags idet en stor fabrikk, som utelukkende arbeider for tyskerne, ble sprengt i luften og fullstendig ödelagt. Attentatet fant sted like etter kl. 7 da tyskerne hadde kunngjort henrettelsen av 5 dansker, anklaget for sabotasje.

De schweiziske studenter over hele landet har protestert mot deportasjonen av norske studenter. Baltiske studenter i Sverige har også protestert.

14 DEC. 1943

4353

Mappe 41.
Ekspl. 142.
Årg. 1943.
Jfr.

LONDON - RADIO

NR. 142 - 3 ÅRG. ONSDAG 8 DESEMBER 1943

III

" Det hastet for Tysklands krigsmakt, i nödverge mot et sinn", sier Nordahl Grieg i sitt dikt til Viggo Hansteen. Det er noen ord som i all sin knapphet rommer hele kampens art og innhold, fordi det er selve menneskesinnet nazismen vil omforme, brutalisere og nivellere ned til et lavmål av personlig innhold. "Jeg har opphört å være et individ og er blitt et massemenneske" skal vår berömmelige Finn Halvorsen en gang ha sagt etter sin omvendelse, og derved gitt uttrykk både for nazismens mål og negative program. Hva vi både av litteraturen og i den frie presse har sett av beretninger om tysk barneoppdragelse og hva vi av egen erfaring vet om nazismens framferd hos oss, gjör også det tydelig nok etter hvilke metoder de har tenkt å nå målet. Og for de mindre böyelige og föyelige bruker man nedverdigelsen, fordi menneskets fölelse av sin egen verdi både er ukjente og forhatte begrep. Det vil si, det eksisterer selvsagt et herrefolk, og en herrekaste; ikke på grunn av personlige egenskaper, hva vi forövrig uten betenkning kan gi vår tilslutning, men fordi de er tyskere en-bloc eller er blitt opptatt i den tyske masse, på grunn av sin brukbarhet som forrædere mot alt av verdi i sitt eget folk. Og nå ser det ut til at det mere enn noengang haster for Tysklands krigsmakt i kampen mot menneskesinnet. Om noen måneder er spillet tapt, fordi det ikke lykkes å slå den russiske armé eller besette England. Det er sant. Men i like höy grad fordi Tyskland tapte på de indre fronter i kampen mot mennesket, mot dets fornuft og åndelige selvoppholdelsesdrift. Det er nemlig på disse linjer den avgjörende kamp har vært fört i disse årene. Hva gavnet det Adolf Hitler om han kunne vinne den hele jord hvis det fantes hundretusener eller millioner av små festninger i hvert folk som han ikke kunne erobre? Og det er nettopp dette vi har lært å ære: små individuelle forsvarsverker i kampen mot den nazistiske kollektivisering. De har fengslet og pint og skutt, hånet og hundset, benyttet alle de fremgangsmåter som sto til hensynslöshetens disposisjon. Men stadig tapte de, skjönt de ustanselig syntes å seire. Nå synes de å gå på, hardere enn noengang tidligere. Underlig nok, eftersom det jo må begynne å demre for noen hver av dem at krigen på alle linjer er blitt et knusende nederlag. Men resonnementet er enkelt nok. Skal de nazistiske ledere og deres fornemste håndlangere forsvinne fra verden, vil de som en siste hevnakt fordi de ikke nådde fram også forsöke å få med seg det störst mulige fölge av de mennesker de ikke kunne beseire. Dernest håper nazistene at det ennå i siste öyeblikk skal lykkes dem å påvirke om bare et mindretall ved å utsette dem for en overmektig innflytelse innenfor selve paradisets porter. Den mann som i höyere grad enn noen annen har bidratt til å ödelegge det han kalte sitt fedreland mangler selvsagt i enda höyere grad hemninger overfor andre land og folk. Og den måten hvorpå tyskerne fölger ham gjör dem i höyeste grad medansvarlige.

Vi hörer av og til at det eksisterer et kultivert og tenkende Tyskland som tar avstand fra nazismen og dens praktikanter. Men hvis dette Tyskland også virkelig er til, hvorfor trer det da ikke fram i sitt eget og hele menneskehetens navn for å ta den ledelse det med rette tilkommer dem? Hvor meget har det tyske menneske ofret for sin eksistens sammenlignet med andre i de okkuperte land? Relativt lite, med all honnör for dem som har fylt de tyske konsentrasjonsleire. Av et så stort folk burde man med grunn kunne ventet en atskillig kraftigere motstand, hvis da dets elite rent tallmessig bare så noenlunne svarer til den kulturbærende kjerne i andre folk. Det tenkende Tyskland kan ennå redde sitt land, menneskelige og kulturverdier ved å samle seg til en kraftig og målbevisst motstand mot hele det nazistiske barbari. Enhver som kan tenke seg muligheten av å skaffe Tyskland den plass det tilkommer ved andre midler enn våpenmakt og terror, bör nå ta affære. Og så sant som mennesket er skapt til noe större og hederligere enn å være böddel gis der også andre måter for ethvert ærlig villende og arbeidende folk.

Nå skriker man höyt over bombingen av tyske byer, men hva har et lite land som Norge ikke mistet i disse år av verdifulle menneskeliv for ikke å nevne noe annet. Enhver tenkende tysker burde forlengst ha forstått at man ikke kan opptre som deres landsmenn har gjort mot oss og i andre besatte land uten at gjengjeldelsens time en gang må komme og uten at de som har mistet så meget da synger klagesanger over det som skjer. Det er ikke nok å være uskyldig i en forbrytelse. Man må også med kjennsgjerninger vise at man er det, og nå venter verden på det tyske menneskes innsats.

For bare å nevne det siste som er hendt hos oss viser jo arrestasjonen av de norske studenter atter en gang til overflod hva kampen gjelder. Universitetet var et åndelig forsvarsverk av aller störste verdi, og forbitrelsen mot det har vært stor og angrepene mange helt siden den dag rektor, professor Seip ble fengslet. Når herr Ribbentrop i sitt svar på den svenske regjeringsprotest taler om det tysk-norske forhold, er dette utelukkende begrenset til okkupasjonsmaktens overfor det besatte statsområde. Som tidligere påpekt i denne avis var studentenes protestskrivelse mot nazifiseringen av vårt Universitet utelukkende et norsk anliggende som på ingen måte berörte okkupasjonsmaktens militære interesser. Når den tyske utenriksminister benytter seg av en nazistisk provokasjonshandling og påberoper seg Norges egen interesse av å få störstedelen av sin akademiske ungdom deportert til tysk konsentrasjonsleir, så viser bare dette med all den tydelighet vi nå er vant til, at der i denne kamp mot individualismen og selvbestemmelses-retten hos mennesker og nasjoner absolutt intet hensyn vil tas hverken til kampmidlenes art eller til påskudd man benytter. Til herr Ribbentrops svar, som er så lite diplomatisk at det tilmed nesten innrömmer nazistenes ildspåsettelse i Aulaen har vi ellers intet å tilföye utover kanskje dette ene at han mere viser seg som en fornærmet vinagent enn som det tyske rikes utenriksminister.

TEHERANERKLÆRINGEN:

Vi presidenten for De forente Stater, statsministeren for Storbritannia og presidenten i folkekommissærenes råd i Sovjetsamveldet har vært samlet til möte i flere dager i hovedstaden til vår allierte Iran, hvor vi har utformet og bekreftet vår felles politikk. Vi gir uttrykk for vår beslutning om at våre folk skal samarbeide under krigen og i den freden som kommer. Vi har samstemt våre planer for å ödelegge de tyske væpnede styrker. Vi er blitt fullstendig enig om rekkevidden og tidfestingen for de operasjoner som vil bli foretatt fra öst, vest og syd. Ingen makt på jorden kan forhindre oss fra å ödelegge de tyske armeer til lands, deres ubåter til sjös og deres krigsindustri fra luften. Våre angrep vil bli hensynslöse og tiltagende. Den overenskomsten vi her er kommet til garanterer at seiren vil bli vår. Med hensyn til freden er vi sikker på at vårt samarbeid vil bety en varig fred. Vi er fullstendig klar over det store ansvaret som hviler på oss med hensyn til å skape en fred som vil bli hilst med bifall av det overveldende flertall av verdens befolkning fordi den vil bannlyse krigens lidelser for mange generasjoner. Vi vil önske alle velkommen som av eget önske vil være med i en verdensfamilie av demokratiske stater. Vi kom hit fylt av håp og beslutsomhet. Vi forlater hverandre som venner både når det gjelder kjennsgjerningene og våre tanker og mål for fremtiden.

DE ALLIERTES FLYPRODUKSJON

De forente Staters, Storbritannias og Sovjet-samveldets samlede produksjon av fly er nå kommet opp i 10500 pr. måned. Av disse blir 10000 produsert i De forente Stater.

STUDENTENE

- De arresterte studenter befinner seg fremdeles i leiren ved Stavern. En melding - som imidlertid ennå ikke er bekreftet - går ut på at den förste forsendelse av studenter til Tyskland vil finne sted torsdag.

Det svenske lærerforbund har tilsagt den svenske regjering sin stötte i protesten mot Tyskland. 100 medlemmer av Göteborgs lægeforening henstiller til de tyske læger å stötte de norske studenters sak.

Den finske regjering har rettet en alvorlig henstilling til den tyske regjering i forbindelse med aksjonen mot studentene. Den finske avis Helsinkin Sanomaat skriver i en leder: Det er en selvfölge at forholdsregler som er rettet mot et nordisk universitet vekker indignasjon overalt i Nordens kulturelle kretser og også hos oss.

I Zürich har det vært holdt et møte av 3000 studenter som protesterte mot overgrepene mot studentene i Oslo. Rektor ved universitetet uttalte: "Da vi fikk vite hva som var hendt og skulle skje med Oslos studenter og professorer, feiet en bölge av indignasjon og sympati gjennom vårt folk. Det gjelder ikke her om vi har rett til å tale eller ikke. Vi kan ikke og må ikke reagere på annen måte. Det er vårt universitets plikt å bryte tausheten og la våre Oslokolleger vite at vi står ved deres side. Deres sak er vår sak.

Professorer og studenter ved Bern universitet har henstillet til den sveitsiske regjering å protestere overfor Tyskland i anledning av det brutale overgrep mot deres norske kolleger. - Også i Budapest har det vært studentdemonstrasjoner - uten at politiet grep inn eller forsökte å hindre demonstrantene. - Tyske flyktninger i Sverige har protestert overfor den siste brutale handling som er foregått i det tyske rikes navn.

Den britiske undervisningsminister hadde i dag innbudt de undertrykte lands undervisningsministre til en konferanse på sitt kontor i London. Den britiske undervisningsminister talte til den tilstedeværende norske, statsråd Hjelmtveit, der han uttrykte Storbritannias respekt for de intellektuelle nordmenns kamp. Vi er dypt rystet, uttalte han, over hvor brutalt tyskerne er gått fram i Norge, mot studentene og lærerkreftene ved Oslo Universitet. Med stolthet og beundring har vi fulgt deres våpenlöse kamp, hvordan de har stått fast og urokkelig mot alle slags knep og underfundigheter, mot trusler og represalier. Dette siste angrep vil vise seg like virkningslöst som noe tidligere angrep.

NYHETENE FRA LONDON TIRSDAG kl. 18.30.

Nye tyske overgrep. I dag meldes at også Universitetet i Strassburg har vært utsatt for tyskernes hensynslöse fremferd. Tyskerne har arrestert alle Elsass-studenter ved Universitetet. Ifölge meldingene ble Universitetet omringet av Gestapo og tyske tropper 2. desember, og studentene arrestert beskyldt for antitysk propaganda. En professor ved Universitetet ble skutt, idet tyskerne påstod han hadde vært uforskammet.

Møtet i Teheran. Kommunikeet fra møtet i Teheran ble gitt i går kveld samtidig i London, Washington og Moskva, og har i dag vært gjenstand for begeistrede kommentarer i pressen i de allierte hovedsteder. Churchill og Roosevelt er etter konferansen reist tilbake til Nord-afrika, hvor de skal ha konferanser med den tyrkiske president Inönü. Marskalk Stalin fikk en hjertelig mottagelse av sitt folk etter hjemkomsten til Moskva. Arbeidere over hele Russland har gitt uttrykk for sin store tilfredshet med resultatene av konferansen. - I Nordafrika hadde de to statsmenn straks etter fremkomsten dröftelser med de militære ledere for de allierte styrker. President Roosevelts förste offisielle kommentar går ut på at konferansen har vært særdeles vellykket.

Times diplomatiske medarbeider uttrykker i en artikkel sin glede over forsikringen om at de allierte mål er tilintetgjörelsen av Tysklands militære makt, og at det ikke gjelder tilintetgjörelsen av selve Tyskland, men kamp mot det Tyskland som er i krig. Times' leder skriver i dag om endringen i tillitsforholdet mellom de forente nasjoner. I den förste tid var det bare tale om utveksling av opplysninger. Nå derimot er samarbeidet utvidet til felles planlegning og utförelse av de militære aksjoner mot fienden.

I en felleserklæring til shahen av Iran har de tre allierte uttrykt sin takk og anerkjennelse for landets imøtekommenhet, særlig med hensyn til transitten av krigsmateriell til Russland. Det heter blandt annet at Irans frihet, selvstendighet og territoriale grenser i likhet med andre små nasjoners vil bli respektert og opprettholdt overensstemmende med Atlanterhavsdeklaresjonen.

Italia. Meldinger fra frontene i Italia sier at 8 armé nå er nådd og på et sted gått over elven Moro på flanken ved Adriaterhavet. Dagens allierte kommunike melder forövrig om begrensede operasjoner på 8 armes front. På den vestlige front har 5 armé gått videre fram og har tatt flere höyder på Capua-Roma veien.
Britiske destroyere har bombardert kystveien nord for Pescara. Allierte fly har bombet Ancona og Benedetto, og har understöttet den allierte fremrykning. I går angrep tunge allierte bombefly to flyplasser i Grekenland, ved Eleusis og Calamaki. Britiske fly fra Midt-Østen har angrepet havnen på Leros og dokkene ved Salamis i Syd-Hellas. Tyskerne sender store forsterkninger til Jugoslavia. Havnebyen Split er blitt bombet av de allierte.

Russland. I Dnjepr-buen har russerne skåret over en viktig jernbanelinje nordvest for Snamenka. Dermed avskjæres tyskernes forbindelse direkte med troppene i Krivoi Rog og Nikopol-området. Snamenka er nå omringet på tre kanter og står umiddelbart for fall. I öst står russerne bare 5 km fra byen, og frontrapporter melder at de har brutt gjennom de tyske forsvarslinjer nord og nordvest for byen og er gått over elven Ingules. I Kiev-fremspringen har tyskerne foretatt nye motangrep som alle er blitt slått tilbake. - I Hviterussland rykker russerne videre fremover mot Mogilev, Slobin og Rogatsjev. Flere tyske stöttepunkter er inntatt. Nord for Pripetsumpene foregår en knipetangbevegelse mot byen Bobruisk, 150 km fra Gomel.

I det britiske underhus ble i dag rettet spörsmål til minister Attlee om general Smuts' tale har vært uttrykk for den britiske regjerings mening, når han uttaler at en etter krigen bare kan regne med tre virkelige stormakter, nemlig USA, England og Russland, og ikke nevner Frankrike, og når han sier at England vil gå ut av krigen ökonomisk mindre vel stillet. De tre stormakter vil være stormakter på hver sin måte, uttalte han. USA står seg best ökonomisk, Russland er den solide koloss med umåtelige reserver, mens England vil gå ut av krigen med stor prestisje-vinning. - Til spörsmålet svarte minister Attlee at general Smuts' uttalelser stod fullstendig for hans regning, og at han også hadde gitt dette klart uttrykk i sin tale. Det var en helt uoffisiell uttalelse general Smuts kom med, han ga bare uttrykk for egne synsmåter og "tenkte höyt" som han selv uttrykte det.

Det fjerne Østen. På to-årsdagen for japanernes overfall på Pearl Harbour tilkjennegir USAs krigsdepartement at amerikanske fly fra hangarskip har rettet et voldsomt angrep mot de japanske stillinger på Marshalløyene. Amerikanske ubåter har senket 11 japanske skip i Stillehavet. - Det amerikanske marinedepartement opplyser at den amerikanske skipstonnasje nå er dobbelt så stor som den var f ö r angrepet på Pearl Harbour.

I Danmark fortsetter sabotasjehandlingene, og det gis uttrykk for at de må være særdeles godt organisert. - Over 9000 dansker er nå kommet vel over til Sverige. - Antallet av politiske flyktninger i Sverige er i siste måned er steget fra 24.000 til 31.000.

4371 X386
Mappe 41. Ekspl. 143 Årg. 1943

LONDON - RADIO

Nr. 143 - 3 ÅRG. Fredag 10 DESEMBER 1943

! ! !

I et brev fra en norsk dame skrevet for godt og vel hundre år siden finner man fölgende linjer: "Atter andre söker dette faste holdepunkt i et menneske de tilber og dyrker som helgen og avgud. Men det forekommer meg å være den latterligste form for selvbedrag av folk som ikke har mot til å se sin egen utilstrekkelighet i öynene."

Denne dame kjente ikke den nazistiske förerdyrkelse og resonnerte bare over et forhold hun av og til hadde stött på blandt sine medmennesker. Men at hennes ord har gyldighet langt utover den forholdsvis snevre krets hvor hun gjorde sine iakttagelser kan vi bekrefte med en likefrem uhyggelig erfaringsrikdom. Folk som ikke har mot til å se sin egen utilstrekkelighet i öynene, er ikke det tatt somlike ut av vår egen tid ?

Nazismen ble til og var fra förste öyeblikk tenkt som en kompensasjon for disse mennesker fra föreren selv og ned til det aller ubetydeligste partimedlem. En kompensasjon for en utilstrekkelighet som ofte var så påtagelig at det måtte eksepsjonelt kraftige doser til for å beseire den. Det var ikke nok å ha en förer, en helt, å dyrke og tro på. Partimedlemmene selv måtte gjöres til helter på Armins stamme i Norge etter sagaens oppskrift.

Nå er det jo så at intet menneske har skapt seg selv og altså heller ikke er ansvarlig for hvordan det er utrustet. Det er forskjell, og denne forskjell aksepteres av alle uten forkleinelse for noen. For så vidt er det heller ingenting å si på at de som föler nödvendigheten av å söke stötte og stimulanse for sine sviktende evner ved å slutte seg sammen i en organisasjon også gjör dette. Ja, samfunnet har likefrem plikt til å stötte den. Disse mennesker gjör först noe galt når de forlanger at deres utilstrekkelighet f.eks. på intelligensens område skal opphöyes til den gylne norm også for alle deres samfunnsfeller. Hva jeg ikke er i besittelse av, skal du heller ikke eie, og hvis du har det, er det vår rett etter beste evne å söke å utrydde det hos deg. Hvis vi ikke kan gjöre det uten å ta hodet med, så får denne brysomme legemsdel også falle. Dette er ikke noe löst snakk. Det står nesten ordrett på trykk, ikke bare hos Rauschning, men også i flere av de nazistiske småskrifter som er inspirert av Rosenberg. Våre egne partifeller har også med forbausende letthet forstått å tilegne seg denne oppfatning, og gjengir den til eksempel slik: Intelligensen er vår farligste fiende. Den slår vi ned med hård hånd overalt hvor vi möter den. Vedkommende glemte til og med å gjöre unntagelse for sine egne meningsfeller, så opphisset var han. Han så rödt, men sin ABC hadde han pugget, og den kunne han sitere ordrett lange stykker. En ypperlig mann. En brukbar mann, sier nazistene. Derfor hadde han også fått en stilling som la andre menneskers liv og velferd i hans hender, skjönt han vel helst burde vært holdt under oppsikt. - Et annet fremstående medlem sa: Skal en stilling besettes, og vi har valget mellom en dyktig mann og en mindre dyktig av våre egne, er det bedre å la den mindre dyktige få den. Disiplinen erstatter hva han mangler. Han uttrykte seg klart og konsist og bare det er jo litt. Men ved nærmere undersökelse viste det seg at også han hadde pugget ABC'en, bare en annen utgave enn den foregående, en som var spesielt utarbeidet for partiets embetsmenn. Man venter jo ikke at folk med selvstendig tankearbeid skal finne fram til den nazistiske ideologi. Derfor må den sammenfattes i rekker av enkle og lettfattelige teser til bruk for privat diskusjon og for partiets medlemmer under utförelsen av sine plikter, enten det nå er som uhöflig politibetjent eller befalende funksjonær. Det er en form for opplæring som både erstatter selvtankning og stimulerer selvfölelsen. Når man vet hva man skal si, föler man seg på sikker grunn, og slipper forrådet opp, som jo av og til kan hende, har man knyttneven eller et våpen å argumentere med, hvis man da ikke velger truselen om deportasjon til Tyskland eller Østfronten.

Etter sammenstötet med et slikt fenomen föler man seg i höyeste grad ille berört. Ikke så meget over hva det sa, som måten det ble fremfört på, og det absolutte tomrom det kom fra. Man har faktisk den samme fölelse som når man snakker med en sinnsforvirret. De fleste av dem har jo også sine fikse ideer, men denne er mange ganger farligere enn han i den polstrede sellen, ettersom han representerer partiets slagord overfor et vergelöst samfunn - "Orden, rettferd, fred". Måten han gjennomförer dem på svarer selvsagt til hans mentalitet. Og derfor har også naziregimets tid i Norge vært den ulykkeligste og den uhyggeligste det norske folk noen gang har gjennomlevet, i det minste så langt tilbake som fornuft og kristendom har hatt innflytelse på tingenes tilstand. Men quislingene må jo også til vikingetiden for å finne sitt ideal av et samfunn.

BORGERVAKTENS BETYDNING.

Borgervakten er et genialt påfunn. For en gangs skyld er det kommet noe godt ut av at tyskere og quislinger har lagt sine hoder i blöt. For tiden går ca. 5.000 mann fra Oslo og omegn på jernbanevakt, d.v.s. at ca. 5.000 dagsverk går tapt for arbeidslivet. Minst 75 % av disse dagsverk ville direkte eller indirekte kommet tyskerne til gode. Ved å gå på borgervakt driver man med andre ord en storstilet sabotasje som er fullt tillatt og endog skjer på fiendens ordre.

Alle nordmenn må være oppmerksom på dette forhold og ikke unndra seg borgervakten uten i meget alvorlige sykdomstilfelle. Alle må möte fram med godt humör og ta det hele som den strålende komedie det er. På jernbanelinjen treffer man dessuten bare hyggelige mennesker, som man ellers ikke ville fått anledning til å stifte bekjentskap med, og det sveiser hjemmefronten ytterligere sammen. Folk som under et eller annet påskudd får lurt seg unna borgervakten, setter hensynet til sin egen makelighet over alt og viser mangel på solidaritet. Og egoisme stiller i disse tider folk i klasse med stripete og quislinger !

DET UNDERJORDISKE BELGIA.

Den underjordiske presse i et okkupert land gir ofte et forbløffende godt bilde ikke bare av forholdene og begivenhetene innen vedkommende land, men også av hva som skjer ute i verden, utenfor det tyske tåketeppe. - Man har i det siste hatt anledning til å gå gjennom en mengde "illegale" belgiske aviser fra de siste 8-9 måneder, en like interessant som uhyggelig lektyre. De har gitt et skremmende bilde av hva tyskerne tillater seg i det okkuperte land, men de har også vist en tapperhet og seig motstandsvilje hos befolkningen som må vekke den dypeste beundring. "La Libre Belgique" skriver under titelen "Belgia har ikke kapitulert": "Fremtiden kan föye nye mörke sider til vår historie, den kan medföre nye overfall mot vårt land, pådra oss nye lidelser, men den kan aldri gi oss et dypere sår enn det som ble tilföyet oss den 28 mai 1940 (kapitulasjonsdagen) .....Men fremtiden tilhörer tross alt de folk som aldri har fortvilet over sin situasjon." -

Innholdet av de belgiske "illegale" aviser klassifiseres som innen- og utenlandske nyheter, beskrivelser om hvordan man bör opptre for å tilföye okkupanten og quislingene störst mulig skade under minst mulig risiko, samt meddelelser om hvem som er quislinger, hva disse har for seg - og hva som ofte nok hender dem !

Sabotasjen spiller en fremtredende rolle i det innenlandske nyhetsmateriell. Framfor alt er jernbanene gjenstand for sabotörenes særlige omsorg. Ofte kan man lese om hvordan så og så mange meter skinner er blitt revet opp, signalanordninger satt ut av drift, hvordan tog er brakt til å avspore for å blokere trafikken og hvordan regulære angrep er foretatt mot stasjoner, og sand eller jernspån blandet i smöreoljen.

Et annet yndet felt for sabotörene er rasjonerings- og manntallskontorene. Tyveri av tusenvis av rasjoneringskort forstyrrer i höy grad matsituasjonen for okkupasjonsmakten, samtidig som det gjör det mulig for de mange tusen som lever "underjordisk" å få kort uten å melde seg for

~~myndighetene~~ — ~~Rutekortet~~ manntallslistene har til hensikt å gjöre det vanskelig for tyskerne ~~å tvangsutskrive~~ belgisk arbeidskraft til Tyskland. ~~Kartotekene blir ödelagt~~, så ~~snart som hören at tysk~~-erne akter å hjemsöke den eller den trakt.

Når så tyskerne kommer må de, i stedet for å söke etter formelt "arbeidspliktige", dra ut og "arrestere" folk på gater og torver, i fabrikker, på kontorer og ute på økrene.

Men motstanden koster uhyggelige ofre av belgiske liv. Noe nöyaktig tall kan man neppe komme over i disse illegale aviser, men stadig kan man lese slikt som: "Fire belgiske patrioter henrettet i Mons", "Militærdomstol 520 har dömt to patrioter til döden", "NI stykker henrettet som gisler", "To patrioter döde som fölge av umenneskelig behandling i konsentrasjonsleiren i ..." –

Det er imidlertid ikke bare patriotene, medlemmene av motstandsbevegelsene og folk som er tatt som gisler som får sette livet til. Det er ikke uvanlig å lese om tyske offiserer eller soldater som er blitt myrdet eller omkommet under sabotasjehandlinger. Dessuten har folket tatt rettferdigheten i sine egne hender, og dödsprosenten innen quislingpartiene – på grunn av motsetninger mellom rexistene og den flamlandske nasjonalbevegelse har Belgia sluppet å bli velsignet med noe "statsbærende" parti – er meget nöy og stiger stadig.

Også de belgiere som er gått inn som medlemmer av den "belgiske legion" som kjemper på Östfronten, har så smått oppdaget at de går i like stor fare hjemme som der borte i öst. – Nesten hver avis forteller om at "forræderen den og den", "den tyske agent den eller den", eller "legionær den eller den" er blitt "drept" eller "henrettet".

Den av tyskerne tillatte quislingpresse, og tyskernes egen avis bekrefter ofte mer eller mindre direkte de underjordiske avisers beretninger. Og disse gir igjen ofte ekstra belysning over dunkle hentydninger i quislingpressens nyhets- og annonsespalter.

– Den som studerer såkalt "illegal" presse forstår bedre enn tyskerne deres desperate motforholdsregler, og den nattsorte fortvilelse som stadig griper om seg i quislingenes leire.

SE OPP FOR JULEHEFTENE –

Det blir i år som tidligere för jul solgt en mengde julehefter av forskjellig kvalitet. Vi ber imidlertid leserne være forsiktig når de kjöper dem. En rekke av dem inneholder i år den rene nazipropaganda.

NYHETENE FRA LONDON TORSDAG KL. 18.30.

__Russland.__ Etter hvert som jorden fryser og blir hard i Dnjeprbuen vokser den sovjetrussiske offensiv mot de tyske stillinger. Russiske styrker opererer nå 25 km syd for Snamenka, der de i går avskar jernbaneforbindelsen mellom de tyske styrker i Snamenka og de som står ved Krivoi Rog og Nikolajev. Troppene ved Krivoi Rog har dermed mistet sin siste forbindelseslinje fra vest. Tyskerne i Snamenka er så å si omringet, og har bare en liten åpning å trekke seg tilbake gjennom. BBC's Moskva-korrespondent skriver om betydningen av tapet av denne jernbanelinjen at de tyske tropper inne buen trenger forsyninger på 300–400 tonn om dagen. Det blir et virkelig alvorlig problem hvordan man skal skaffe de nödvendige forsyninger til 30 divisjoner uten jernbaneforbindelse fra öst til vest. Ingen tysk fremgang i Kievfremspringet kan hjelpe på dette nederlag. –

På venstre ende av Kiev-fremspringet raser de heftigste kamper. Tyskerne har etter store ofre hatt en del fremgang. Under et slag som har vart i 3 dager har tyskerne hatt et tap av 4560 mann i falne og har fått 150 tanks ödelagt foruten at de har mistet en mengde utstyr. I Hviterussland fortsetter den russiske fremgang tross innbitt fiendtlig motstand. I siste dögn har det vært liten virksomhet på denne del av fronten på grunn av dårlig vær. Terrenget her er ypperlig egnet for vinterfelttog, og så snart den verste sölen er vekk og grunnen er blitt hard igjen, ventes nye russiske offensiver.

__Italia.__ Fra kampene i Italia meldes at den 5 armé nå har fullstendig herredömme over Camino-fjellet med unntagelse av en landsby på ~~nordvest-skråningen.~~ Britiske tropper har inntatt Krotsje, 4 km vest for Camino-fjellet. De ~~allierte har også herredömme over Maggiore~~-fjellet, undtatt den nordvestlige del der tyskerne yter stor motstand. BBC's korrespondent, Robert Donat, skriver at voldsomme kamper ~~har fört~~ til at de allierte nå har sprengt en kile inn i centrum på de fiendtlige linjer. De allierte behersker dermed nordbredden av Garigliano-elven, og er gått videre frem på veien mot Rom. På östkysten innledet tyskerne i går en offensiv som hadde til hensikt å utslette det britiske bruhode på nordsiden av Moroelven. Angrepene ble slått tilbake med store tap for fienden, og ytterligere et bruhode ble opprettet. Fra dagens kamper på 8 armés front er det lite nytt.

Om operasjonene i luften meldes at allierte fly i går angrep Civita Vecchia to ganger og Pescara en gang. Tunge allierte fly angrep flyplassene Eleseus og Tatoi utenfor Aten. Jernbanemål i Italia ble bombet i dag. 4 fiendtlige fly ble skutt ned, 7 av de allierte maskiner vendte ikke tilbake.

Det ble opplyst i går at tapene i de britiske styrker siden landgangen 3. september og inntil 23. november beløper seg til 3212 falne og 12000 sårede eller savnede.

Meldingene fra kampene i Jugoslavia sier at det pågår hårde strider i Bosnia, hvor frihetshæren er hardt engasjert i defensive operasjoner. Tyskerne har satt inn nye avdelinger og lider svære tap. Friskarene fortsetter sine ödeleggelser av kommunikasjonene. Således er 120 km av jernbanelinjen mellom Lubljana og Triest sprengt vekk, og en jernbanebru er sprengt i luften.

__Konferansene.__ Etter konferansene med Churchill og Roosevelt er den tyrkiske utenriksminister vendt tilbake til Ankara, der han i går kveld ga en utredning til pressen. Vi er vendt tilbake fra konferansen med den störste tilfredshet over de resultater som er oppnådd, uttaler han. Den britisk-tyrkiske allianse er blitt virkelig styrket. President Churchill og utenriksminister Eden deltar nå i konferanser vedrörende spörsmål på Balkan og i Midtösten.

Det er tegn på nervösitet i Bulgaria. Den bulgarske regjering har vært sammen til möte som ble holdt for lukkede dörer. Viktige innen- og utenlandske problemer ble dröftet.

__Det fjerne Östen.__ Dagens kommunike fra Kina melder at byen Tsiangte er blitt gjeninntatt av de kinesiske tropper etterat japanerne har holdt byen i fem dager. De erobret den fredag etter 15 dagers beleiring. Japanerne hadde store tap, og amerikanske fly deltok med stor virkning i angrepet mot byen. Tsiangte ligger vest for Tungtingsjöen og behersker inngangen til rismarkene i Kina. – Dagens amerikanske kommunike melder at angrepet mot Marshallöyene förte til tapet av to lette japanske krysser, samt en tankbåt og 3 transportskip. Et amerikansk skip ble lettere skadet. 72 japanske fly ble skutt ned, mens den amerikanske flystyrke hadde små tap av fly.

__Tre nordmenn dömt til döden!__ TT melder at tre nordmenn er blitt dömt til döden av en tysk krigsrett i Finnmark. 6 andre har fått strenge straffer, mellom 5 og 15 års tukthus. Av de dömte er to kvinner. De dömte er beskyldt for "hjelp til en fiendtlig makt".

De falt på sin post.

__De norske studenter.__ STB melder i dag at den förste sending av norske studenter til Tyskland fant sted i går kvell. Ifölge de tyske meldinger skulle sendingen ha omfattet 150 stykker, mens ubekreftede meldinger fra Oslo går ut på at tallet ligger omkring 500. – Studenter og professorer ved NTH har fått en advarsel mot demonstrasjoner. Det vil bli tatt de strengeste forholdsregler mot de tidligere arresterte Trondheims-studenter på Falstad, dersom noen demonstrasjoner foretas.

LONDON – RADIO

NR. 144 – 3 ÅRG.   MANDAG 13 [illegible]EMBER 1943

!!!

Ifölge meldinger ~~har svensk~~ Socialdemokraten i en lederartikkel gitt uttrykk for at det er en misforståelse å tro at den svenske regjering akter å foreta bestemte, konkrete forholdsregler i anledning av aksjonen mot studentene i Norge som den har protestert mot. Senere har utenriksminister Günther uttalt seg om den situasjon som er oppstått i og med at en del av studentene er sendt sydover på tross av den svenske regjerings inntrengende henstilling til Tyskland. Han nevner ikke noe om at Sverige vil trekke noen politiske eller diplomatiske konsekvenser av det som er hendt. Vi står dermed overfor den situasjon at vi kanskje skal oppleve en ny skuffelse over Sveriges rolle og at ingen av de forventninger vil bli innfridd som den svenske regjering og den svenske opinion har vokket ved sin holdning i de siste to ukene.

Vi kan vanskelig tro at Sveriges regjering kan foreta et slikt tilbaketog etter at den först er gått i brosjen for de norske studenter på en måte som har vakt gjenklang i hele Norden og på mange kanter i den frie verden. Enhver nordmann vil beklage en slik utvikling. Ikke bare av hensyn til de norske studenter som vel allikevel ikke unngår sin skjebne, eller av hensyn til andre grupper av det norske folk som når som helst kan komme i samme stilling og enda mere kan komme til å trenge den beskyttelse som et fritt og sterkt broderfolk kan yte hvis det opptrer energisk og beslutsomt. Like meget beklager vi det av hensyn til det framtidige samarbeide i Norden og på den skandinaviske halvöy. Det er skjedd meget siden 9 april 1940 som har skapt en inngrodd mistillit i Norge til Sveriges nöytralitetspolitikk. Mange nordmenn har fått en innstilling overfor Sverige som lover dårlig for framtiden. Her kom det så en chanse til å rense luften. Meldingene kom om den svenske regjerings hurtige opptreden mot studentaksjonen, om mötene i Riksdagen hvor det ble pekt på vidtgående forholdsregler som kunne treffes og om den spontane reaksjon i alle lag av det svenske folk. Alt dette gjorde et meget sterkt inntrykk i Norge. Det var ikke til å ta feil av at stemningen overfor Sverige for alvor begynte å slå om. Man trodde at henstillingen til Tyskland bare var det förste skritt, at Sverige, nå da det selv er sterkt nok, var beredt til å sette makt bak sine ord. Så meget sterkere vil reaksjonen bli om vi får erfare at det bare dreier seg om en demonstrasjon. Vi kan i så fall ikke se bort fra muligheten av at det i den svenske démarche i Berlin også ligger et moment av politisk hensiktsmessighet på et tidspunkt da det er åpenbart at de allierte er i ferd med å vinne krigen.

Det har vært tider under okkupasjonen da Norge i enda höyere grad enn i dag trengte Sveriges stötte. Den gang ga Sverige våre fiender stadige og betydelige fordeler som til og med gikk ut over rammen for nöytraliteten. Vi skal ikke her ha sagt noe om dette var berettiget eller uberettiget, men det er et faktum, og det har gitt forholdet mellom Norge og Sverige sår som bare kan leges ved at Sverige, nå da styrkeforholdet har endret seg, utnytter a l l e de muligheter til å stötte Norge som dets politiske, ökonomiske og militære beredskap gir det anledning til. De mektige opinionsytringer og ureserverte solidaritetserklæringer vi har fått og får fra Sverige har vært en spore for det norske folk under frihetskampen. Når de går så vidt som under studentaksjonen, skaper de selvfölgelig også forventninger om at Sverige i handling vil bevise alvoret i det som hele det svenske folk daglig bekjenner seg til i ord. Blir ingen av de forventninger som svenskene selv vekker innfridd, vil selve solidaritetsytringene i lengden virke mot sin hensikt. I den nåværende situasjon venter vi at Sverige ikke slår seg til ro med det som er gjort. Ellers må vi tvile på om svenskenes ord er ment som de er sagt.

TIL STUDENTENE !

~~Etter de opplysninger~~ som nå foreligger, ble 200 ~~studenter~~ sendt til Tyskland siste ~~torsdag, dessuten 150 Falstad-fanger~~ og noen hundre fanger fra Grini. Blandt dem som er sendt er også en rekke politifolk.

Det er sendt ut et opprop til studentene, der det bl.a. heter:

Til de mannlige studenter:

Etter en provokasjon, like frekk og usannsynlig som riksdagsbrannen, har tyskerne stengt vårt universitet. I tyske fengsler skal de norske studenter knebles, uskadeliggjöres. Hånlig erklærte Ribbentrop at ingen protest skal hindre den tyske terror. Samme skjebne venter oss alle. Det er i landets interesse, at vi verges vår frihet. Ikke en mann utleverer seg frivillig. De få som har mulighet for det, fortsetter kampen her; resten sörger for å unnslippe det tyske politis fangarmer. Inntil da: forsiktighet og atter forsiktighet. Husk det kan være en nazist overalt. Tro ingen rykter om at fengslingene er slutt. Vær forberedt på en razzia i likhet med den i september.

Vis deg ikke hvor du kan bli gjenkjent ! Hold deg beredt – lykke til.

Til de kvinnelige studenter:

Tyskerne söker å sele de mannlige studenter i konsentrasjonsleirene, – de kvinnelige vil bli sendt til tvangsarbeide. Ordren lyder at vi ikke melder oss til politiet på vårt hjemsted. Vi fölger samme parole som resten av det norske folk når det gjelder den tyske arbeidsinnsats: vi skaffer oss annet arbeide, og om vi blir utkommandert nekter vi.

SPORVOGNER TIL TYSKLAND.

I sommer ankom til Oslo en sporvognsdirektör som representerte det tyske trafikkministerium. Hans oppgaver var å skaffe sporvogner og materiell fra Norge til erstatning for materiell som var ödelagt i tyske byer under flyangrep. Sporvognseksperten ble meget godt mottatt av direktör Kielland i Oslo Sporveier som meget beredvillig ga anvisning på hvordan man ved å gå over fra 12-minuttlig til 15-minuttlig rute samt ved å slöyfe en del holdeplasser ville kunne stille til disposisjon 20 motorvogner og 10 tilhengere. Innenriksdepartementet fant at det var mildest talt tvilsomt om det var folkerettslig hjemmel for dette tiltak, og fant å burde protestere overfor Reichskommissar. Hagelin selv skrev under protesten. Reichskommissar har imidlertid tatt dette meget lite nådig opp, og har latt en av sine funksjonærer, dr. Schiedermair i et brev til Hagelin uttrykke sin forbauselse over at denne finner det passende å komme trekkende med folkerett og stille seg i veien for hjelp til de hårdt prövede tyske byer. Reichskommissar har senere gitt ordre til at trikkene skal leveres. 10 motorvogner og 5 tilhengere fra Oslo Sporveier; Bærumsbanen henholdsvis 3 og 2, Bergens sporveier henholdsvis 3 og 2 og Trondheim sporveier henholdsvis 3 og 2.

ERNÆRINGSSITUASJONEN I NORGE

Ernæringssituasjonen i Norge ved okkupasjonens opphör er gjenstand for dröfting i avisen Norges-Nytt, som utkommer i Stockholm. Avisen mener at de förste måneder etter okkupasjonens opphör ernæringsmessig vil bli meget vanskelige. Men så snart importen kommer i stand, vil det bli en lysning. Så snart tyskerne er ute av landet vil det bli tilstrekkelige mengder av fisk og poteter. Selv med vår nåværende reduserte fiskeflåte kan vi uten vansker dekke den innenlandske befolknings behov for fisk og sild. Også for grönnsakenes vedkommende må en kunne regne med at vi selv kan dekke det vesentlige av vårt behov. Det vanskeligste spörsmål en får å löse på ernæringssituasjonens område er ökningen av fett- og brödrasjonene. Det vil bli nödvendig å få importert fett så hurtig som mulig. I samband med ökningen av fettrasjonene må en sette alt inn på

å få en betydelig bedring av melkerasjonene. En meget betydelig melkemengde vil bli frigjort så snart tyskerne er ute av landet. Den frigjorte melkemengde må i förste rekke komme barna og den oppvoksende ungdom til gode, skriver "Norges-Nytt". Bladet slutter med å si, at blir det mulig å få en tilstrekkelig import, og kan vi disponere vår egen produksjon selv, skulle den norske ernæringsstandard i löpet av et år være kommet så pass höyt opp, at ingen mangel skulle gjöre seg gjeldende.

AMERIKANSKE REDAKTÖRER HILSEN DEN FRIE PRESSE I EUROPA.

Arbeidsutvalget for den store amerikanske presseforening American Society of Newspaper Editors har vedtatt en resolusjon, hvori foreningens medlemmer - avisredaktörene fra forskjellige kanter av USA gir uttrykk for sin varmeste beundring for det arbeid som daglig utföres av medarbeiderne av den illegale presse i Europa. "Vi hilser dere som kolleger i faget, og vi beundrer dere som de der med fare for livet daglig utförer det arbeid som vi kan gjöre under fredelige forhold", heter det bl.a. i resolusjonen.

NYE AMERIKANSKE FRIMERKER VIET NORGES FRIHETSKAMP

Det förste ark av et nytt 5 cents amerikansk frimerke, som er viet Norges frihetskamp, ble solgt av third assistand postmaster general Roy M. North til president Roosevelt ved en liten höytidelighet i Det Hvite Hus tirsdag 27 juli. Ambassadör Morgenstierne var personlig innkalt av president Roosevelt til å være til stede, og han kjöpte det neste arket samtidig som han på Norges vegne takket presidenten for det nye utslag av amerikansk good will overfor Norge. Merket har som dominerende midtpunkt det norske flagget flankert på venstre side av fugl Phoenix som reiser seg av asken, og på venstre side av frihetsgudinnen. Det er rektangelformet med "Norway" under flagget i röd skrift.

NYHETENE FRA LONDON SÖNDAG kl. 18.30.

Sydfronten. Dagens meldinger fra Italia tyder på at slaget om den tyske vinterlinje står for dören. Det ytes innbitt motstand mot de allierte offensiver. - Dagens allierte kommunike fra kampene i Italia melder om kraftige tyske motangrep mot 8 armes front ved Adriaterhavet. Sterke og konsenterte fiendtlige motangrep ble slått tilbake av 8 arme, som ytterligere utvidet sitt brohode på nordbredden av Moro-elven i nærheten av San Leonardo. De allierte påförte tyskerne store tap. På 5 armes front gjorde tyskerne i går et kraftig forsök på å drive de amerikanske tropper vekk fra og innta viktige höydedrag. Voldsomme kamper utviklet seg, tyskerne gjorde ingen fremgang og amerikanerne holder fremdeles höydestillingene. - Allierte flystyrker foretar utstrakte angrep mot de fiendtlige transporter og mot stillinger bak fronten. Bare i går ble det gjort 130 utfall. Styrker av allierte fly angrep således forsyningslinjer mellom 5 armes front og Roma. På grunn av det dårlige vær gikk tunge bombefly ikke opp.

Fra Jugoslavia meldes om fortsatte kamper og innbitt forsvar fra friskarene fra de tyske styrker som stadig får forsterkninger. Sjefen for friskarene, general Tito, utstedte i går en dagsordre, der han henstiller til sine tropper å sette alle krefter inn i kampen mot den nye tyske offensiv. 6 tyske forsök er blitt gjort, uttalte han, for å knekke vår frihetsarme. Nå er öyeblikket inne igjen til å tilintetgjöre et slikt tysk forsök og til å vise at vi er verd våre alliertes tillit. - Dagens kommunike melder at tyskerne har inntatt en by i Montenegro etter 14 dagers voldsomme kamper. -

Et amerikansk transportfly landet forleden på tyskbesatt område i Jugoslavia, det bragte forsyninger til frihetshæren og lettet igjen med britiske og jugoslaviske offiserer ombord. Det tok også med seg en tysk fange.

I Bulgaria skal det ifölge tyrkiske og andre meldinger ha kommet til en splittelse i regjeringen. Sterke krav fra den bulgarske hær har fremsatt krav om at regjeringen enten må se å få landet ut av krigen eller trekke seg tilbake.

Russland. I Dnjepr-buen har russiske avdelinger avskåret den tyske forsyningsrute til jernbanecentret Kirovograd, sydvest for Snamenka. Blandt de steder som ble gjenerobret i går var Novgorodka, som ligger 30 km sydöst for Kirovograd. Byen ble inntatt etter voldsomme gatekamper, det ble kjempet i hus etter hus. - Allerede fredag ble det meldt om inntagelsen av det viktige knutepunkt Snamenka. Lenger nord i buen fortsetter fremgangen, og tyskerne innrömmer at russerne har gjort nye gjennombrudd syd for Krementsjug. - I Kiev-framspringet raser det fortsatt voldsomme kamper i Malin-avsnittet. Kampene betegnes som de hardeste siden slaget om Stalingrad. I et voldsomt slag som har rast i 5 dager har tyskerne hatt tap av over 400 tanks i dette avsnittet, men til tross for de store tap, kaster de stadig inn nye tropper og nye forsyninger i kampene. De russiske forsvar er ikke brutt, og de sovjetrussiske tropper påförer fienden de blodigste tap. - En korrespondent skriver om den russiske taktikk at den mer går ut på å påföre fienden så store tap som mulig enn å gå hurtig frem på frontene.

President Benes oppholder seg for tiden i Moskva, der han skal undertegne en gjensidig vennskaps- og stöttepakt med Russland. Kalinin holdt i går en middag til ære for den tsjekkoslovakiske gjest, der også Stalin var til stede.

Den amerikanske utenriksminister har gjort regjeringene i Bulgaria, Romania og Ungarn oppmerksom på fölgene av å fortsette krigen på Tysklands side, og minnet dem om at de må være med og bære ansvaret for det som er skjedd og fölgene av Tysklands nederlag.

Flyangrep. Britiske mosquitos angrep mål i Vest-Tyskland i natt. I går ble flåtehavnen i Emden angrepet av allierte flystyrker med godt hell. 138 fiendtlige fly ble skutt ned. 117 ble skutt ned av de amerikanske bombefly, flyvende festninger og britiske Liberators, mens 21 ble skutt ned av de eskorterende jagerfly. - En stor styrke fiendtlige jagere mötte de angripende fly på veien til Emden, men over målet var luften renset for fiendtlige fly. 17 allierte bombefly og 3 jagere vendte ikke tilbake. Fredag var Sofia gjenstand for et kraftig angrep av fly med base i Middelhavsområdet.

Det fjerne Östen. Fra New Guinea meldes om ny fremgang for de allierte. Et 8000 tonns forsyningsskip ble senket av allierte fly. Fra Chungking meldes at de kinesiske styrker som forfölger de retirerende japanere nå står mindre enn 50 km fra Hankov ved Jangtsekiang.

General Rommel med hele sin stab ankom til Kjöbenhavn torsdag ettermiddag. Tidligere har han avlagt Esbjerg et besök. Det har vært antydet at han også skulle komme til Norge på inspeksjon. Et varsel? På engelsk hold har det vært gjettet på i forbindelse med Teherankommunikeets "angrep fra öst, vest og sör" at nord er utelatt nettopp fordi hovedstötet skal rettes over Skandinavia.

Ubåtkrigen. I en fellesærklæring som president Roosevelt og statsminister Churchill har sendt ut heter det at senkningstallet på allierte skip i november er det minste siden mai 1940. Antall senkede ubåter overstiger betydelig senkede handelsskip. Allierte fly med baser på Azorene har vært meget effektive i denne kamp.

16 DEC. 1943

4407

a

Mappe 41
Ekspl. 145
Årg. 1943.

LONDON - RADIO

NR. 145 - 3 ÅRG. ONSDAG 1[illegible] DESEMBER 1943

SLOVENIA UNDER NAZISTISK OG FASCISTISK VOLDSREGIME

Vi hörer stadig om de jugoslaviske friskarers heltemodige kamp mot de fremmede undertrykkere og om alle de vanskeligheter de har berede de tyske og italienske styrker, særlig i Bosnia og Herzegovina. Men over det gamle Jugoslavias nordvestre hjörne, det lille alpelandet SLOVENIA, har det alt siden de militære operasjoner på Balkan stilnet av våren 1941, senket seg en illevarslende taushet, bare av og til avbrutt av meddelelser om massehenrettelser. Årsaken til denne taushet er klar nok: Slovenia er for öyeblikket ikke et for seg forvaltet okkupert område, ikke engang en formelt halv-autonom provins som f.eks. Böhmen-Mähren, det er nemlig blitt delt mellom Tyskland, Italia og Ungarn og i administrativ henseende innforlivet i disse land som en integrerende del av dem.

Slovenerne er et folk på 1,[illegible] millioner, om man da skal regne dem for et særskilt folk og ikke bare som en gren av det jugoslaviske folk. De taler nemlig et språk som vel ikke skiller seg mer fra serbo-kroatisk enn f.eks. norsk landsmål fra norsk riksmål. Men selv om slovenerne er et lite folk, er de driftige og frihetselskende og har en höyere levestandard og står på et höyere gjennomsnittlig kulturnivå enn noe annet folk i sydöst Europa. Særlig höyt står deres folkeopplysningsarbeide, derom vitner det store antall aviser, tidsskrifter og annen litteratur på slovensk, og en imponerende mengde folkebiblioteker. - Det slovenske folk har i historisk tid stort sett aldri dannet noen uavhengig stat. I middelalderen sto de avvekslende under frankiske, bajerske og österrikske föydalherrer og i nyere tid under Österrike-Ungarn, hvor de utgjorde hele befolkningen i Krain, störstedelen av befolkningen i det sydlige Steiermark og Kärnthen.

Etter verdenskrigen sluttet störsteparten av slovenerne seg frivillig til Jugoslavia. Det tusenårige fremmedstyre hadde ikke formådd å utslette deres nasjonale språk og kultur. I Jugoslavia fikk de full likestilling med de övrige folkeelementer. Slovenia utgjorde faktisk en liten stat i staten, og i hele det slovenske område var slovensk offisielt språk ved siden av eller snarere fremfor serbokroatisk: i kirke og i rettssak, i skole og presse anvendtes praktisk talt utelukkende slovensk.

Men bare 2/3 av det slovenske folk fikk nyte friheten innenfor Jugoslavias grenser, den siste tredjedel var oppdelt mellom Italia, Tyskland og Ungarn. I Italia fantes således etter italienske oppgaver 390.000 slovener, et tall som man med sikkerhet kan gå ut fra er adskillig for lavt, og disse hadde alt siden fascismens gjennombrudd vært utsatt for en intens avnasjonaliseringspolitikk. Det vesentligste av halvöya Istria er bebodd av Slovener, likeså store deler av landet nord for Triest samt ca. 1/3 av selve byen Triest. Alt för denne krig bröt ut var slovenerne i Italia kanskje Europas hardest undertrykte nasjonale minoritet, samtlige deres ledende intellektuelle personligheter var deportert til de Lipariske öyer og andre konsentrasjonsleire. De vel 100.000 slovener i Kärnthen i Österrike levde derimot på republikkens tid under relativt tålelige vilkår.

Etter opphöret av de militære operasjoner våren 1941 ble Slovenia oppdelt mellom Tyskland, Italia og Ungarn. Tyskland tok brorparten, den del som både er den folkerikeste og inneholder samtlige verdifulle gruber og mineralforekomster. Under tysk styre befinner seg nå over en million slovener, under italiensk 700.000 og under ungarsk honved 100.000.

Etter landets oppstykning gikk de respektive undertrykkere brutalt i gang med sine forsök på å avnasjonalisere det slovenske folk. Tyskerne leder med godt forsprang. De går så langt at de nekter å erkjenne det slovenske folks eksistens, dets forhold til det Tyske rike bestemmes av "befolkningens overveiende germanske blod" (!). derfor tilhörer de i virkeligheten det tyske folkefellesskap, og den som kan tale tysk og tross dette anvender en "fremmed dialekt" behandles som sabotör og utelukkes av det tyske folkefellesskap. Grunnen for fortyskningspolitikken ble lagt ved et dekret av mai 1941, hvorved jord og fast eiendom tilhörende slovenere konfiskeres til fordel for tyskerne, ikke bare offentlig og privat eiendom, men også slik som tilhörer kirken og dens religiöse ordener. Neste ledd var massebortförelsen av slovener, særlig slike som hadde vært i jugoslavisk statstjeneste eller hadde utmerket seg som jugoslaviske patrioter; videre bortförtes den samlede befolkning i visse distrikter, tilsammen over 100.000 personer. Som regel ble familiene splittet. Bestemmelsesstedet har antagelig for det meste vært Polen og det indre av Tyskland. I disse deporterte sloveneres sted ble innflyttet "folketyskere" fra Bessarabia og Sydtyrol, og i juni 42 kunne gauleitoren for Untersteiermark med glede konstatere sin tilfredshet med de trufne forholdsregler, hvorved det var skapt en stark tysk festning ved rikets sydgrense, som ville bringe lykke og velstand for kommende generasjoners tyskere". Det slovenske undervisningsvesen er blitt helt fortysket. Lærerne er i fengsel eller deportert; i stedet har man importert ca. 1000 tyske lærere og lærerinner. Alle slovener som ikke behersket tysk, er tvunget til å gjennomgå obligatoriske kurser i dette språk. Det slovenske språk utryddes nådelöst. Samtlige offentlige biblioteker og private boksamlinger er blitt konfiskert, serbokroatiske og slovenske böker er blitt offentlig brent på torvene. Overhode ingen trykksaker tillates trykt på slovensk, slovensk må ikke tales på gater eller plasser eller i offentlige lokaler. Overtredelse medförer streng straff. Ikke nok hermed -. Titusener av barn i alderen 4-10 år er sendt til Tyskland for å bli effektivt "omskolert" i tysk miljö. De fleste kirker er stengt. Av prestene er de fleste i fengsel, advokater og sakförere er deportert. Av forfattere, journalister og kunstnere er neppe en eneste lenger på frifot. Siden sommeren 42 er en stor del av den slovenske mannlige ungdom blitt tvangsmobilisert, ikke bare til arbeid i den tyske rustningsindustri, men også til direkte tjenestegjöring ved fronten. I Tunis tok således de allierte mange slovenske fanger, de var særlig blitt brukt til å rense minefelt og dengslags. Ifölge forordninger fra mars iår skal hele den slovenske befolkning mellom 16 og 50 år tvangsmobiliseres til "Europas forsvar".

Denne tyske undertrykkelse har vakt et sådant hat hos slovenerne at de har grepet til våpen for å forsvare sin rett. Sabotasjehandlinger mot jernbaner og den tyske rustningsindustri hörer til dagens orden, og likesom serberne har slovenerne åpnet en forbitret guerillakrig mot okkupasjonstroppene. Dette har fört til fryktelige represalier fra tysk side, "straffeekspedisjoner" til landsbyene, hvorunder en vesentlig del av den mannlige befolkning er blitt skutt, de övrige deportert til ukjent sted og landsbyenes samtlige hus bombardert og jevnet med jorden. Inntil begynnelsen av dette år var 28 landsbyer på denne måte lagt öde av den tyske okkupasjonsmakt. En mengde mennesker er blitt skutt som gisler, således bare en den ene by Maribor i oktober 1942 172 personer. I 1941 ble flere steder unge piker samlet sammen på gatene og i hjemmene og forsynt med merket FOM (Freies Offiziersmädchen) eller FMM (Freies Militärmädchen) på venstre arm. Deres skjebne er ukjent. Alt i alt skal ca. 2[illegible]0 slovener være falt som offer for nyordningen i det tyske okkupasjonsområde, hvorav ca. 130.000 er deportert, 40000 flyktet, ca. 20000 i fengsel, konsentrasjonsleir eller utkommandert til arbeid. Ialt er ifölge tyske oppgaver bare til 1. august 1942 henrettet 1973 personer.

I den italienske del av Slovenia var det under de förste år av okkupasjonen relativ ro. Men våren 1942 tok dette en brå slutt. En italiensk dame ble funnet död i Ljubljana, Slovenias hovedsted - det viste seg senere å være et sjalusidrama - og straks ble 24 av byens borgere, valgt på måfå, skutt som represalie. Lignende begivenheter fant sted andre steder, og også her ble fölgen at en mengde slovener flyktet til skogene og opptok guerillakrig mot undertrykkerne, og snart lyktes det guerillatroppene å sette seg fast i de berg- og skogfulle distrikter i den sydlige del av landet. Fölgen ble nye represalier fra italiensk side, skytning av gisler og "opprenskningsaksjoner" i stor stil mot

[illegible] til [illegible] av [illegible] jevnet med jorda, [illegible] er sendt til tvangsarbeid og konsentrasjonsleire. Også i den [illegible] del kan man regne med "avgang" av en femtedel av befolkningen, ca. 45.000 personer, hvorav 30.000 er deportert; antallet henrettede gisler om [illegible] og antallet henrettede "kommunister" 658.

Men trass alle blodige repressalier har slovenernes frihetskamp ikke kunnet slåes ned. Partisaneavdelingene holder fremdeles flere distrikter nær den kroatiske grense og i Istria, og det slovenske folk har ikke mistet troen på seg selv. Det tror og vil fortsette å tro på sin rett til å bruke sitt morsmål, hevde sin folkelige kultur og nasjonale egenart.

NYHETENE FRA LONDON KL 18,30.

Konferansene i Teheran og Kairo. Utenriksministster Eden som nettopp er vendt tilbake til Storbritannia, ga i dag en rapport om de viktige konferanser som har funnet sted i de siste tre uker. Han opplyste at Churchill fremdeles befinner seg utenfor England. Her er hovedpunktene i Edens tale:

Størsteparten av tiden på konferansene i Kairo og Teheran ble benyttet til å drøfte militære anliggender. Det rådet fullstendig harmoni under konferansene og det hersket full enighet. Eden uttalte at det aldri før under denne krigen hadde vært mulig å gi de allierte nasjoner på åpenlyse meddelelser som de som er sendt ut etter disse møter. Om møtet med Chiang-Kai -Chek uttalte Eden: Vi ble enig om de fremtidige operasjoner mot Japan, og trakk også linjene opp for de politiske spörsmål som vi kjemper for. Vi er fast bestemt på at Japan ikke igjen skal få lov til å gjöre mere skade. De skal gi tilbake til China de erobrede landsdeler og yte full erstatning for den skade som er voldt. Både Storbritannia og China önsker et nærmere samarbeid etter krigen, både politisk og økonomisk. Om møtet i Teheran uttalte Eden at det første resultat av denne konferanse var at krigen ville forkortes, og den nöye sammensveisning av de britiske og russiske militære planer vil sikre dette. Det hersket full enighet både om planene og om når de skal settes ut i livet, og til rette tidspunkt vil Teherankonferansens beslutninger bli oppfyllt på slagmarken. Men dette er ikke alt. Seiren er et middel, ikke et mål. Målet er en fred som vil vare. Mer enn en gang før har de allierte stått sammen mot Tyskland. Denne tilbakevendende krigstrusel vil bare kunne hindres ved en sterk interalliert organisasjon. For et halvt år siden, sa Eden, ville jeg ikke kunne ha gitt noe bestemt svar på om det ville være mulig å skape en sånn organisasjon. I dag kan jeg gi svaret, og det er et ettertrykkelig "ja". De allierte nasjoner önsker å fortsette samarbeidet også etter krigen for å opprette en verden der det hersker fremskritt og fred. Grunnlaget ble lagt på utenriksministermötet i Moskva, og er blitt bestyrket ved møtet i Teheran.

Eden kunne på dette tidspunkt ikke gi noen nöyaktige meddelelser om de konfidentielle samtaler som ble holdt. Han berörte samarbeidet mellom Sovjetrussland, de Forente Stater og Tyrkia. Den tyrkiske utenriksminister har nå erklært at Tyrkias forhold til Sovjetrussland og De Forente Stater er nesten likeså godt som dets forhold til Storbritannia. De som kjenner forhistorien, uttalte Eden, vil kunne si hvilken betydningsfull uttalelse dette er.

Eden kom også inn på stillingen i det okkuperte Europa og i Jugoslavia og Hellas. Han omtalte det franske folks tunge prövelser og uttalte forvissningen om at det ville få styrke til å löfte seg igjen etter lidelser. Han utbrakte en hyldest til de franske styrker i Nordafrika og til de heltemodige frihetsbevegelser i Frankrike. Vi söker å befri dette land, så det igjen kan innta sin plass i den europeiske familie. Vi har ikke til hensikt å påtvinge Europa noen tremaktsvilje.

Eden omtalte så forholdene i Jugoslavia, hvor friskarene under general Titos ledelse binder et stort antall tyske divisjoner. Vi stötter disse friskarer på alle mulige måter med ammunisjon og materiell. Eden [illegible] general Tito [illegible] Sovjetrussland har [illegible] seg til å sende en lignende kommisjon. De to kommisjoner vil stå i et intimt samarbeid med hverandre. Om den nyopprettede jugoslaviske nasjonalkomite uttalte Eden at den ikke gjör krav på noen myndighet utover det område den opererer i. Friskarene selv understreker den provisoriske karakter i denne komite, og er enig om at det jugoslaviske folk selv må velge den regjeringsform det vil ha når deres land er befridd.

I Hellas er stillingen ikke ganske den samme som i Jugoslavia. Det opererer her flere forskjellige friskarer hvor det hersker politiske uoverensstemmelser som det er vanskelig å slå bro over. De forskjellige stridende grupper viser heller ikke samme holdning overfor Tyskland. Den oppgave å forene disse grupper i felles aksjon mot fienden er ikke lett.

Eden omtalte til slutt beslutningen om å oppnå seier på det tidligst mulige tidspunkt.

Tsjekkoslovakia-Sovjetrussland. Den traktat som söndag ble undertegnet mellom Tsjekkoslovakia og Sovjetrussland om vennskap og gjensidig støtte blir betegnet som det viktigste skritt som hittil er tatt om samarbeid i Sentral-Europa etter krigen. Pakten som skal vare i 20 år går ut på: gjensidig assistanse i den pågående krig, intimt samarbeid etter krigen, ingen separat våpenstillstand, og ingen innblanding i hverandres indre anliggender. Alle naboer av Sovjetrussland og Tsjekkoslovakia som har vært utsatt for Tysklands angrep, innbys til å slutte seg til pakten. En antar at det her særlig menes Polen.

Russland. Stalin har sendt ut en særlig dagsordre der han meddeler at Tsjerkassy er erobret. Tsjerkassy var et viktig tysk stöttepunkt mellom Kiev og Krementsjug ved Dnjeprs midtre löp. Lenger syd inne i Dnjeprböyningen har russiske styrker rykket fram for å omgå vei- og jernbaneknutepunktet Kirovograd. I Kievfremspringet har russerne bedret sine stillinger og har hatt fremgang syd for Malin. Tyskerne viser tegn på utmattelse på grunn av det store tap av soldater og tanks.

Sörfronten. Etter inntagelsen av Ortona ved Adriaterhavet har kanadierne vunnet nytt terreng og slått tyske motangrep tilbake. Lenger inne i landet har indiske tropper hatt fremgang og har tatt en del fanger. På den 5te armes front har virksomheten hovedsakelig innskrenket seg til artilleri-ild og patruljering. Allierte fly angrep tyske kanonstillinger og transportmidler i kampområdet. I havnebyen Split ble et oljelager satt i brann.

Dagens kommunike fra Jugoslavia melder om heftige kamper både i Bosnia og Dalmatia.

Flyangrep. Britiske Mosquito bombefly angrep i natt mål i Vest-Tyskland. 14 tyske jagerfly ble skutt ned. Også svære amerikanske bombefly angrep mål i Tyskland. De mötte heftig luftvernild, men få tyske jagere. 5 bombefly savnes.

Finnland. Den sosialdemokratiske partis ungdomsfylking i Finnland har henstillet til regjeringen å skaffe landet en hurtig fred. De har samtidig sendt hilsener til ungdommen i Norge og Danmark.

Sveriges protest. Den svenske riksdagsmann Brandt har i Riksdagen spurt om grunnen til at den svenske note til Tyskland ikke har fått praktiske utslag.

Times'korrespondent i Ankara konstaterer at det er inntrådt en endring i Tyrkias forhold til Balkanstatene, idet de etter møtet i Kairo setter et skille mellom de Balkanstater som er på de alliertes side, og de som befinner seg i den tyske leir.

4309
4387

Mappe H.
Eksempl. 146.
Årg. 1943
Jfr.

22 DEC. 1943

LONDON - RÅDIO

NR. 146 - 3 ÅRG. FREDAG 17 DESEMBER 1943

JERNBANEVAKTEN. I den nye instruks for jernbanevakten som de "mobiliserte" nå får med til underskrift heter det bl.a. at vakten med sitt liv innestår for sikkerheten av den strekningen han er satt til å passe på. Forleden dukket det opp en fremmed mann på linjen og sa han ville kontrollere vakten. Han hadde N.S. merke og opptrådte ytterst anmassende. Da han tross mange anmodninger ikke ville fjerne seg - uvedkommende har nemlig å holde seg vekk - ble han tatt i nakken og lempet over gjerdet. Noen dager etter fikk jernbanevakten innkallelse til Victoria Terrasse og fikk merkelig nok ingen skrape, men en kompliment for vel utført arbeide. Ved Bryn dukket det opp en tysk soldat på linjen. Han ble grepet under forsök på sabotasje og fört til Bryn stasjon. Der hevdet han å ha handlet i sin gode rett og i full overensstemmelse med sine kamerater. Det er vi soldater som skal passe på linjen og ikke nordmennene, sa han. Vi soldater vil bli i Norge, vi vil ikke til östfronten. Han ble tilslutt hentet av Schnellkommando og er vel allerede sikret en plass i Norge - men ikke på krigskirkegården.

SERVILITET FOR TYSKLAND

Det er enna ikke alminnelig kjent at den tyske handelsflåten må fornyes delvis med betongskip. Bygningen av betongskip foregår for tiden for tysk regning på flere steder i Norge, og grunnene er vel både mangel på jern og delvis overflod på sement i Norge. Det er ikke lett å få bygget disse spesialskip, og særlig er det vanskelig med utstyr til disse båter.

Heldigvis for tyskerne får de i Norge en förstéklasses service til denne skipsbygning i Langesund Mek. verksted som under NS direktör Tokheim gjör sitt beste for at tyskerne skal bli tilfreds. Både verkstedet og Tokheim gjör seg således fortjent til særskilt erindring av det norske folk.

SITUASJONEN I DET FJERNE ÖSTEN

BAGLERBISPEN

I sin siste tale til hirden grep Quisling i sin nöd til å skrike opp om revolusjonen. Den stakkars dumme hirden skulle stives opp med æerestitelen "de revolusjonære", altså den fortrykte masses befriere fra undertrykkelse og mishandling av de mektige få. Kan det tenkes en plumpere lögn ?

"Revolusjon i et demokratisk styrt land er tullprat," sier Nansen. Og i "Massenes opprör" sier den spanske filosof Ortega y Gasset: "Farvel med revolusjonene for alltid. Det eneste som etter denne tid kan finne sted i Europa, er det stikk motsatte: statskuppet. Og alt det som etter den tid kan se ut som revolusjon er i virkeligheten bare et maskert statskupp."

Det er nettopp dette quislingene har satt i scene. Et statskupp stöttet av fremmede våpen og kanskje 2 prosent av den dummeste, ukyndigste og dårligste del av det norske folk. Se på hirdmönstringene, når hirden vandrer i tog gjennom Oslos gater. Musikk i spissen som spiller falsk, og etter den marsjerer, til dels i utakt, en blandet masse av yngre og eldre undermålere, halte og skakke [illegible] folk - og hvilke ansiktsuttrykk hos mange? Intet under at "föreren" i sin tale krevde bedre kvalitet i sin hird. Men det får han ikke. Skikkelige nordmenn er ikke landsforredere.

I "Kongsemnene" lar Ibsen den onde og falske bisp Nikolas si på dödsleiet om borgerkrigen, som han hadde pustet til med sine lögner: "Det er best med uvissheten. Så lenge de tynges av den, vil de to ödelegge hinannen, hvor de kan komme til; byer vil brennes, bygder herjes, ingen av dem vinner ved den annens tap .... Nåde, forbannelse, det er jo meg som bærer skylden, meg som fra förste ferd ga stötet til det hele."

Er det ikke et bilde av situasjonen idag ? Hörte vi ikke "föreren" i sin tale glede seg over å se sine tilhengere væpnet for å forfölge og knuse landsmenn hensynslöst ? Da så alt som bisp Nikolas så snedig har bygget opp, ramler sammen, sier han til sist: "Er da menneskets klökt så ussel at det ikke makter råde over annet og tredje ledd av sin gjerning ?

Slik går det, Quisling. Du hadde vel ikke tenkt at ditt navn skulle bli til spott og spe for den hele verden - og du selv dö i skam og skjensel med baglerbispens ettermæle i Norge.

NYHETENE :

Östfronten. Meldingen om Tsjerkassys erobring er den störste nyhet det russiske folk har fått siden Gomels fall. Tsjerkassy, som ligger midt mellom Krementsjug og Kiev var tyskernes siste större motstandspunkt ved Dnjepr. Den var för krigen en by på vel 50 000 innbyggere og var et sentrum for sukkerindustrien. De vellykkede operasjoner som förte til byens fall har pågått siden forrige måned og er et resultat

av førsteklasses samarbeide mellom fallskjermtropper og partisaner. Først ble den siste jernbane brutt og i fem dager varte kampene i og omkring byen hvor tyskerne hadde forskanset seg i dype skyttergraver og velarmerte maskingeværreder. Til å begynne med møtte russerne liten motstand men så strømmet det til tyske tanks og motorisert infanteri i et desperat forsøk på å holde byen. Særlig kraftig hadde tyskerne forskanset seg i den store skolebygning ved byens torv, hvor spesielle angrepsavdelinger drev dem ut med håndgranater. Deretter strømmet de russiske hovedstyrker inn fra sydøst og fravristet derved tyskerne den by som så lenge hadde hjulpet dem til å holde et fremspring mot Dnjepr. Over 6,000 tyskere faldt under de 2 siste dagers kamper og en mengde fanger og stort bytte falt i russernes hender. Den tyske propaganda hadde en ny "peak of absurdity" i går kveld da general Dietmar i sendingen til innlandet fortalte at tyskerne hadde evakuert Tsjerkassy etter planen og uten at russerne merket det. - I går ble det meldt at russiske styrker fra Krementsjug rykket 16 km fram i går og tok byen Gorovitsja i retning av Tsjerkassy. Andre styrker har trengt inn i de ytre fortalisveier til Krivoj Rog.

I dag blir det meldt at de russiske styrker har drevet tyskerne tilbake fra hele vestbredden av Dnjepr mellom Tsjerkassy og Krementsjug, det vil si en strekning på 100 km, og tyskernes planlagte vinterlinje langs Dnjepr er praktisk talt likvidert. Etter Tsjerkassys fall rykker de russiske styrker fram mot den tyske basis Sajela. Russerne står mindre enn 10 km fra denne by. Sydvest for Krementsjug har russerne erobret flere sterkt befestede tyske stillinger. Kamper her tar sikte på å forene de russiske styrker mod styrkene fra Tsjerkassy.

Det blir meldt om fortsatt russisk fremrykking i Kirovograd-området tross kraftige tyske motangrep. Tyskerne kaster stadig nye tropper inn uten bensyn til de voldsomme tap.

I Dnjeprbøyningen står nå de viktigste kamper om den store industriby Kirovo som er under kraftig ild fra det russiske beleiringsartilleriet. Angrepet mot byen pågår fra nord, øst og sydøst. I nord står russerne nå bare 15 km fra byen. Syd for byen er det tyske forsvarssystem gjennombrudt.

De russiske styrker som ble frigjort ved Snamenkas fall rykker fram mot vest, og har tilbakelagt omtrent halvparten av veien mellom Dnepr og Bug. Ved Bug har tyskerne i månedsvis vært i ferd med å opprette en ny forsvarslinje.

I Kiev sektoren ble det i går meldt at russerne har trukket seg tilbake til nye stillinger ved Teterevelven. De har evakuert Radomysl, 90 km vest for Kiev. I spissen av fremspringet, sydvest for Malin, ble alle tyske angrep avvist med voldige tap. Her rapporteres en merkbar utmatning av de tyske styrker. I følge dagens meldinger holder de russiske styrker de sterke tyske angrep i sjakk, på tross av at de tyske panserangrepene intet har mistet i villskap. De voldsomste angrep er rettet mot de russiske stillinger syd og sydvest for Malin. En militær målsmann i Moskva uttaler: Kampene i Kiev - kilen er på höydepunktet og det er umulig å gi noen enkeltheter om hvordan det vil utvikle seg.

I Moskvakrigskasteren ble det sagt i går: Vi skal rette dödelige slag mot tyskerne i vinter. Frost og snestorm er ikke Russlands fiender, men dets allierte. Vi har et gammelt russisk ordsprog: "Det som er kjött for en russer er gift for en tysker."

De første offisielle rettsforhandlinger mot krigsforbrytere avholdes nå i Kharkov. De anklagede er 3 tyskere og en russisk forræder, som har torturert og drept russere. Hundrevis av russiske arbeidere, bönder og soldater var mött frem for å overvære prosessen. En av de anklagede innrömmet at han hadde gjort seg skyldig i tortur mot russiske fanger for å få militære hemmeligheter ut av dem. Dette var alminnelig skikk i den tyske hær, fortalte han. I et kursus han hadde gjennomgått hadde han lært at russerne sto lavere enn mennesker i alminnelighet, og at de fleste russere burde utryddes og resten brukes til slaver. Den annen av de anklagede fortalte om de benyttede "gassbiler", det vil si store lastebiler som ble stappet fulle av menn, kvinner og barn som så ble kvalt av exhausten. News Chronicle's Moskvakorrespondent Paul Winterton uttaler til BBC at den russiske presse i dag er full av rettsforhandlingene. Grunntonen i ledelse er: De første tyskere sitter nå på anklagebenken. De vil ikke bli de siste. De anklagede har under forundersökelsene avlagt full tilståelse, men hevdet at de handlet etter den tyske hærs instruksjoner. Dette vil imidlertid ikke bli regnet som formildende omstendigheter. Hver krigsforbryter må ta sin del av ansvaret.

Sydfronten. En stor styrke tunge allierte bombefly angrep i natt jernbanen gjennom Brennerpasset. I går angrep tunge bombefly Innsbruck i Österrike og Bolzano i Nord-Italia og jernbanebrua over Avizzio, syd for Bolzano. Det var det første angrep som har vært rettet mot Innsbruck og den eneste motstand flygerne mötte var svak luftvernild. Det ble rettet stor skade på jernbaneanlegg og skiftetomter. Da flygerne kom til Bolzano var det store branner i gang etter et tidligere angrep av flygruppen festningen. De flygere som angrep brua over Avizzio fant at brua var dårlig forsvart. Alle fly vendte tilbake fra disse angrep. Tyskerne har utvidet skiftetomtene i Innsbruck til å ta en trafikk på 90 tog om dagen. Innsbruck er nå blitt den tyske overkommandos viktigste jernbanesentrum for den italienske front.

Den 8. armé har hatt ny fremgang til tross for kraftig motstand. Ved Adriaterhavskysten står kampene nå særlig om Ortone hvor indiske tropper kjemper seg fram. Lenger inne i landet gjör tyskerne særlig sterk motstand omkring veien fra Ortone til Guardiagrala. To ganger har de britiske tropper kommet helt fram til veien, men har ikke klart å holde stillingen. I vest renser den 5. armé opp på vestsiden av veien til Rom. Den har hatt noen fremgang og tatt en viktig höyde. De tyske forsvarslinjer ved Cassino er bombet og blokert. Allierte fly som opererer fra italienske baser har ytet general Titos styrker god støtte.

Dagens kommuniké fra Jugoslavia melder at fienden fremdeles öker sitt press mot de befridde områder, og fører fram forsterkninger. Det pågår forbitrede kamper i Bosnia hvor 6 tyske divisjoner kjemper mot et av frihetstroppenes korps. Jugoslaviske fly har senket et tysk skip utenfor kysten av Dalmatia og et skip som lå i havn. Amerikanske fly støtteoppgaver effektivt blant annet ved angrep mot tyske arsenaler i Split og Sibenik. I sin tale i Underhuset uttalte Eden at de britiske tap i döde, sårede og savnede er 16 000, og de tilsvarende amerikanske tap er 16649. Det er hittil tatt 6 000 tyske fanger i Italia. De allierte befinner seg nå på den smaleste del av Italia hvor Apenninerne strekker seg fra kyst til kyst, og man venter å måtte sette inn store styrker for å komme videre.

Den nettop utnevnte bulgarske militærattaché i Russland reiste i dag til Moskva. Den russiske militærattaché i Bulgaria er allerede kommet til Sofia. I Bulgaria öker den politiske krise for hver time. Nesten alle regjeringens medlemmer er på reise rundt om i landet for å prøve å dempe uroligheter, og hindre den tiltagende desertering til general Titos styrker. Sovjetrussland truer med å ta sin politikk overfor Bulgaria opp til revisjon og advarer at utviklingen i Bulgaria vil bli katastrofal hvis samarbeidet med Tyskland ikke opphører.

Vestfronten. Tunge amerikanske bombefly angrep mål i Vest-Tyskland i går. I natt angrep britiske Mosquitos mål i Vest-Tyskland. 5 tyske fly ble skutt ned. De allierte hadde ingen tap.

Stedfortredende statsminister Attlee meddelte i dag at Churchill er blitt angrepet av lungebetendelse. Den offisielle bulletin lyder: Churchill har i noen dager vært noe tungpustet på grunn av forkjölelse. En del av den venstre lunge er angrepet. Helbredstilstanden er så god som den kan ventes å være. Bulletinen er undertegnet av Churchills personlige lege og to leger fra troppestyrken i midtösten.

LONDON - RADIO

NR 147 - 3 ÅRG. ONSDAG 22 DESEMBER 1943

!!!

Den katastrofe som rammet Oslo söndag kl. 14,30 kan ikke beskrives, og slett ikke nå, da en ennå ikke har full oversikt over skadenes omfang. Det voldsomme brak som skaket opp byens befolkning brakte tankene straks hen på en sabotasjehandling, og derfra var ikke tanken lang til eventuelle represalier.

Men selv tyskerne kunne ikke denne gang få seg til å skylde på saboterer. Dertil var årsaken for åpenlys.

Ulykken begynte ved lossing av ammunisjon og sprengstoff fra en tysk båt i Filipstad. En hiv falt ned og antendte lageret og lasten. Så fulgte den ene eksplosjon etter den annen mens granater blé slynget over store deler av byen. Hele havnekvarteret ble nærmest blåst bort og svære branner brøt ut. Fra Gamlebyen til Majorstua og fra Sköyen til Sinsen sprang vindusruter i ti-tusenvis og selve dörkarmene ble vridd ut av sine fester i byens sentrum.

I havneområdets umiddelbare nærhet brøt det ut sammenhengende branner i Munkedamsveien og flere andre gater, og granater antendte hus helt utenfor Skillebekk. Ennå i går var store deler av byen avsperret for sivil trafikk.

Det norske brannvesen fikk nok å gjöre med å begrense brannene og dermed forhindre flere eksplosjoner, og karene gikk på med heltemot. Særlig var kampen om flere jernbanevogner med torpedoer vanskelig, men det lyktes å redde torpedoene fra å forårsake ennå större ulykker. Men blant alle de ueksploderte granater kjempet brannfolkene med livet i hendene og hittil er meldt at 5 brannmenn har mistet livet.

Antallet dödsofre er heldigvis ikke så stort som man fra først av skulle ha trodd. Det er foreløpig funnet 15 döde, hvorav to av havnevesenets kranförere.

Dessverre benyttet noen såkalte nordmenn anledningen til å begå tyverier fra de rammede butikker og leiligheter. Hittil er seks grepet på fersk gjerning. Disse vil bli stilt for standrett og muligvis dömt til döden. Det er en hård dom, men vi skal i så fall ikke protestere. Den første dom lød på åtte års tukthus.

Nordmenn vil gjöre alt som er mulig for å hjelpe de rammede. Det blir en æressak å tre støttende til !

BOMBINGENS VIRKNINGER

Göteborgs Handels - och Sjöfartstidning bringer en del offisielle tyske oppgaver over sivilbefolkningens tap som følge av de alliertes bombing av Tyskland. I löpet av de åtte måneder i tiden fra 1. april til 5 desember i år gikk 124630 sivile menneskeliv tapt. 2580000 personer ble husville, mens 31000 oppföres som savnet.

I følge disse oppgaver har flyangrepene altså gjennomsnittlig krevet 500 dödsofre pr. dag. Man regner at det hver dag ödelegges arbeidsplasser for 8000 mennesker.

Vi minner forövrig om at Tyskands offisielle tapsoppgaver fra Norgesfelttoget var ca. 1300 mann !

EN AVSLÖRENDE RAPPORT

Den bulgarske sendemann i Berlin ble nylig kaldt hjem for å gi rapport om forholdene i Tyskland. I følge svenske pressemeldinger ga sendemannen et så pessimistisk bilde av den militære situasjon at det i fullt monn forklarer ryktene om de bulgarske fredsfölere:

1) På Östfronten står det for tiden 750000 færre tropper på tysk side enn i fjor.

2) Russernes materielle og tallmessige overlegenhet har forlengst gjort det klart at de baltiske land må römmes. Når tilbaketrekningen stadig utsettes, skjer dette alene av politiske grunner, idet man frykter for at Finnland vil gi seg så snart russerne er herre over Östersjökysten. Ved Finnlands frafall vil de tyske tropper i Nord-Norge stå uten retrettvei.

3) Bombingen av Tyskland har vært av inngripende betydning for de tyske rustninger. Disse omfatter for tiden praktisk talt bare luftvernskyts og jagerfly. For flyvåpnet som helhet er produksjonsnedgangen likefrem katastrofal. En rekonstruksjon av panserstridskreftene anses som utelukket etter den hårde pågang på pansermateriellet.

DETTE ER NS

Da lla skole i disse dager utleverte sjokoladen til elevene, hendte det i 4. pikeklasse at lærerinnen ble misunnelig på barna. Hun rettet derfor noen ord til klassen og oppfordret elevene til å dele sin sjokolade med lærerinnen. Småpikene turde ikke annet enn å adlyde sin lærerinne, og ga henne en halv plate hver. Lærerinne mottok således tilsammen 14 sjokoladeplater som hun tok med seg. Dagen etter forklarte hun i klassen hvor glad hennes hund var blitt da den også hadde fått smake.

Hennes navn er fru Skansen, adresse Nitedal. Hun er medlem av NS.

DEN SAKLIGE KRITIKK

Etter mange viderverdigheter ble det til slutt premiére på Per Reidarsons premierte nazistykke "Siste skrik". Også den tredje premiére var nær blitt veltet, idet skuespiller Jörn Ording forsvant söndag. forrige
Imidlertid måtte Jens Bolling overta på kort varsel og for å forhindre ytterligere forsvinningsnumre, stasjonerte Jonas Lie politivakt hos alle som var med i stykket. Fra forrige mandag av kunne ingen av Nationaltheatrets skuespillere bevege seg uten følge av statspolitiet, ja de hadde endog politivakt i sine hjem om natten. Også under prövene var teatersalen full av politi, og det er naturlig at foreställingen under disse omstendigheter måtte få en slett fremförelse. - Det i forbindelse med at stykket er noe av det tommeste vrövl som noengang er fremført på et teater. Likefullt fikk både stykket og fremförelsen den uforbeholdne ros av Finn Halvorsen. Vi vil ikke fremkomme med en detaljert kritikk av stykket, skriver V-Posten, men ensemblet fortjener full honnör.

OGSÅ EN ANMELDELSE

En elev av Vinterlandbruksskolen, John Fasting Sörbö fra Dovre, har anmeldt en gårdbruker han bodde hos for å ha unndratt fra rasjoneringsmyndighetene en hel del korn. I hans anmeldelse til Statspolitiet heter det blant annet:

"Det var med kornveier under treskingen, og etterpå var det et par mann fra kontrollen der, men såvidt vi kunne se, foretok de seg ingen ting. Det er sjåför Per Maurud, samme sted, og jeg som anmelder forholdet i fellesskap.

Da han arbeider på gården og jeg bor der, önsker vi ikke våre navn nevnt i saken, således at det kan komme anmeldte for öre hvem det er som anmelder. - Kornet ligger nedgravd i halmen på låven, og skal en finne det, må en bruke lange staurer.

Da anmeldte visstnok har slektninger innen Prispolitiet, fant vi det riktigst å anmelde saken til Statspolitiet.

Anmeldte er ikke NS-mann."

NYHETENE FRA LONDON TIRSDAG KL. 18,30.

Vestfronten.

Store svermer av britiske bombefly kastet i natt over 2000 tonn sprengog brannbomber over Frankfurt am Main. Etter de foreløpige rapporter var angrepet meget vellykket. Det utbröt store branner. Frankfurt er sentrum for den tyske kjemi- og våpenindustri. I. G. Farbenindustris hovedkontor holder til der.

Samtidig ble det rettet et mindre angrep mot Mannheim-Ludwigshafen.

Britiske Mosquito bombefly angrep mål i Vest-Tyskland og Belgia. Andre britiske fly la miner i tyske farvann og angrep tyske skip i Kanalen. Fra alle disse omfattende operasjoner i natt savnes 42 bombefly. Tunge amerikanske bombefly eskortert av jagere fra de britiske Dominions og de allierte land angrep i dag militaere mål i Nord-Frankrike. Amerikanske flygende festninger og Liberators angrep i dagslys i går Bremen. De mötte kraftig luftvernild og jagermotstand. Etter dagens angrep savnes 25 allierte bombefly og 8 jagere, mens 50 tyske jagere ble skutt ned. Det blir meldt at i angrepet mot Bremen ble et av de store Liberatorflyene fört av den kjente filmskuespiller James Stewart.

Tunge amerikanske bombefly som opererer fra baser i Middelhavet angrep i går Augsburg i Bayern og Innsbruck i Österrike.

Flyvåpenets fälleskommando meddeler at under operasjonene over fiendtlig område mandag 20. desember ble tre Fockewulf 190 skutt ned av norske flyvere. De hadde ingen tap.

Sörfronten. Tunge allierte bombefly, eskortert av langtrekkende jagere angrep i går jernbanestasjonen i Sofia. Lokomotivverksteder og pakkhus ble ödelagt. En annen styrke angrep Eleusis i Hellas. 9 allierte fly gikk tapt, mens 28 tyske maskiner ble skutt ned.

Dagens allierte kommunike fra Italia melder om heftige kamper på den 8de armes front. De allierte stillinger ved Ortona-avsnittet ble forbedret og nye fremrykninger ble foretatt. BBC's korrespondent i Italia, Robert Donat skriver at tropper fra den 8de arme ved Adriaterhavskysten etter flere dagers heftige kamper har drevet tyskerne bort fra et viktig veiknutepunkt 1 km sör for Ortona. Kanadiske tropper har har tatt byen Goncalvi, nord for veien Ortona-Orsogna, som britterne nå behersker i 20 km lengde. Den britiske fremrykning truer her tyskernes forsvar på begge flöyer. På den 5te armes frontavsnitt har amerikanerne erobret San Pietro, en sterkt befestet landsby som forsvarte inngangsveien til ~~Cassino, som amerikanerne rykker frem mot,~~ 15 km nordöst for denne by. her de i dag inntatt Monte Spinuzzia.

De allierte tropper presser seg langsomt nordover mot Roma i et vanskelig terreng og under vanskelige vaerforhold. Det naermeste mål er byen Pescara, som ligger der hvor elva av samme navn faller ut i Adriaterhavet. Fra denne byen fører en viktig vei fra öst til vest, fra Adriaterhavet til Roma. Hvis de allierte kan sikre seg denne veien, vil angrepet på Roma bli betydelig lettere, og erobringen av Roma vil ha en stor politisk og moralsk betydning. Foreløpig står harde kamper ved Guardiagrele og Orsogna som er blitt utsatt for konsentrerte artilleribombardementer. Så snart disse steder er tatt, vil de allierte rykke videre mot Pescara langs den vei som går inne i landet fra Orsogna mot nordöst. Vest for Appenninene står den 5te arme overfor lignende oppgaver. En vei går langs kysten, den gamle Via Appia, som fører over de Pontiske sumper, som etter sigende skal vaere satt under vann. Den annen vei er Via Latina som går inne i landet fra Capua til Roma.

Det allierte flyvåpen rettet i går over hundre utfall over den tyske fronter. Britiske og amerikanske flåtestyrker i Adriaterhavet senket natt til söndag en E-båt, en ferge, et eskorteskip og to motorfartöyer. Utenfor vestkysten av Italia ble to tyske destroyere angrepet av britiske og amerikanske kystfartöyer. Angrepet ble forhindret av regn og tett tåke, men en av de tyske destroyere ble antagelig torpedert.

En jernbanebru vest for Nizza og en viadukt 5 miles vest for Cannes på jernbanen Marseilles-Genua er blitt ödelagt.

I Roma og Bologna er det etablert portforbud etter kl. 5 ettermiddag på grunn av uroligheter.

Den frie jugoslaviske kringkaster sendte i dag ut en meddelelse som stempler nasjonalrådet for Montenegro som forraedere. Som kjent kunngjorde Michailowitsj og den jugoslaviske regjering i Kairo for 5 uker siden at Michailowitsj hadde inntatt hele Montenegro og opprettet den nasjonal komite der han hevdet at alle serbiske partier var representert.

I Alexandria har militaere sakkyndige fra Storbritannia og De forente stater hatt konferanser med representanter for den jugoslaviske folkehaer.

JULEN 1943.

På grunn av forskjellige omstendigheter er vi dessverre forhindret fra å sende ut et större julenummer i likhet med i fjor. Takk at dette blir siste nummer för jul.

Om 14 dager, onsdag den 5. januar 1944 kommer vi igjen med fornyede krefter.

Vi takker alle som har vaert oss til hjelp i det år som snart er gått og önsker alle våre lesere en

g o d j u l .

Ifölge en offisiell melding fra Kairo ble konferansen fört på rent militaer grunnlag. Det ble oppnådd full enighet om å yte full militaer stötte til alle jugoslaver som kjemper mot fienden. Michailowitsj var ikke representert ved konferansen. General Tito har tidligere kunngjort at han ikke vil anse den jugoslaviske nasjonalkomite for bundet av internasjonale forpliktelser som er inngått av kong Peter. Han har fremsatt krav om at nasjonalkomiteen anerkjennes som den eneste representant for det jugoslaviske folk.

Östfronten. Det har allerede noen tid pågått en ny russisk offensiv sör for Nevel i Hviterussland, og söndag kveld kunne russerne melde om et stort avgjörende gjennombrudd sörvest og söröst for Nevel. Gjennombruddet har en bredde av 80 km og en dybde av 32 km. Tyskerne har i löpet av de 6 dager offensiven har stått på hatt 20.000 falne. Det er tatt 2.000 tyske fanger. Dessuten er det gjort et stort bytte av krigsmateriell, bl. a. over 200 kanoner og mörsere og 180 tanks. Mere enn 500 steder er gjenerobret. I går kveld meldte Moskva om befrielsen av ytterligere 70 steder, deriblant Griboli, 40 km fra Polizk. Russerne står mindre enn 30 km fra Vitebsk som trues med omringing, og 20 km fra den Latviske grense. Sovjets krigskommunike taler for förste gang om den baltiske front. Om kampene som förte til gjennombruddet heter det at russerne mötte uhyre vanskeligheter. Tyskerne hadde i opptil 6 km dybde laget en solid forsvarslinje med utnyttelse av hver detalj i terrenget og regnet med å ha laget en uinntagelig stilling rundt Vitebsk. Store minefelter vanskeliggjorde ytterligere den russiske fremrykning som skjedde fra tre forskjellige kanter under en veldig sperreild. Nå er den tyske jernmur ved åpen og tre infanteridivisjoner, 1 tankdivisjon og 1 politidivisjon er ödelagt.

Kampene er blusset opp igjen i Kievfremspringet. Tyskerne satte inn med kraftige angrep, og drev russerne en del tilbake. Under vellykte motstöt ble tyskerne deretter drevet tilbake og forbi sine opprinnelige stillinger. Ved Kirovograd har tyskerne likeledes gått til angrep med sterke panser og infanteristyrker. Alle angrep ble slått tilbake med store tap for tyskerne, og russerne tok også her en del terreng.

Tyskerne forsöker å holde russerne så langt öst som mulig. De regner med at vestmaktene ikke vil vaere i stand til å åpne noen offensiv för til våren og håper da at vårblöyten vil sinke russerne, slik at tyskerne kan unngå samtidige angrep fra öst og vest. For 5 uker siden satte von Mannstein i gang sin stor offensiv vest for Kiev, og angrepene her er for store til at de kan betegnes som en lokal aksjon. Idet von Mannstein disponerer hele 4de panserarme, som består av 8 panserdivisjoner med ca. 2000 tanks. Målet har vaert å erobre Kiev tilbake, gjenopprette stillingen ved Dnjepr og vanskeliggjöre en russisk offensiv mot sör mot Bug og Odessa. Det er mulig at russerne er blitt overrasket over at tyskerne har kunnet åpne en så stort anlagt offensiv uten reserver. De har oppnådd ganske store ting, de har erobret Shitomir og Korosten og deres nere fremskutte styrker står antagelig halvveis mellom Shitomir og Kiev. Men de har ikke oppnådd å lage noe gjennombrudd, og resultatene må sies å vaere beskjedne når en regner med at det er pågått panserangrep i flere uker. Det er liten grunn til å tro at de vil greie å erobre tilbake Kiev, og de har heller ikke fått russerne til å oppgi sine offensiver på andre frontavsnitt.

Ifölge tyske meldinger har tyskerne evakuert Khersonbrohodet.

Marskalk Stalin er i dag 64 år. Internasjonalen skal fra 15. mars 44 ~~opphöre å vaere russernes nasjonalhymne, da den ikke lenger gjenspeiler de~~ grunnleggende forandringer som har funnet sted i Russland.

LONDON - RADIO

NR. 1 - 4 ÅRG. ONSDAG 5 JANUAR 1944

NYHETENE FRA LONDON:

~~Östfronten. Moskvakringkasteren meldte tirsdag at kosakktropper er~~ gått over den polske grense. Mandag ble det opplyst at to russiske styrker avanserte i retning av grensen, og mandag kveld kom meldingen om at den ene avdelingen hadde erobret byen Olevsk, 10 km fra Polen. Litt lenger syd rykket den annen avdeling vestover mot jernbanelinjen Kiev-Warszawa og sto bare noen få km nordvest for det viktige kommunikasjonssentrum Novograd Volynsk. Denne byen falt etter bitre kamper, og det russiske artilleri påförte tyskerne meget store tap. - Et tredje betydelig framstöt har funnet sted i den sydlige ende av Kiev-kilen. Russerne har her omgått byen Berditsjev fra nordsiden, og har nådd et punkt 30 km fra den. I alt ble 170 bebodde steder befridd mandag. Kiev ligger nå over 200 km bak den russiske front.

Times Moskvakorrespondent uttaler: Bak den polske grense av 1939 kan russerne finne fortsettelsen av Pripet-myrene som en hindring for den videre framrykking. Men kanskje vil de utnytte myrene som en beskyttende faktor og isteden rette et framstöt i sydvestlig retning. De kommer da til et mer höytliggende terreng og kan få forbindelse med de avdelinger som opererer lenger syd. - Seks russiske arméer er engagert i offensiven vest for Kiev. Ved de siste resultater er all direkte forbindelse mellom tyskerne i nord og syd avskåret, og tyskerne er nödt til å nytte den betraktelige omveien gjennom Romania og Polen.

I det nordlige frontavsnitt gjenerobret russerne 70 steder nord for Nevel igår. I Leningradsektoren spores tegn til at tyskerne vil oppheve beleiringen av Leningrad.

For förste gang melder tysk kringkasting at russerne löslater tyske fanger. De frigitte sies å ha gjennomgått et saerlig kursus og blir så sendt tilbake til tyskerne for å underminere tyskernes motstandskraft.

Sydfronten. All telegrafforbindelse mellom Bulgaria og Tyrkia er avbrutt. I Istanbul går det rykter om en alvorlig politisk krise i Sofia og det sies at den nye bulgarske regjering allerede skal vaere styrtet. Det opplyses også at tyskerne har ryddet hospitalene i bulgarske byer og at 6 fullstappede tog med sårede er ankommet fra Östfronten.

I Jugoslavia har marskalk Titos tropper besatt fengslet og rådhuset i Banja Luka nordvestligst i Bosnia. Det pågår gatekamper i byen, og flyplassen utenfor blir bombardert av jugoslaviske tropper.

I Italia har store styrker av tunge allierte bombefly angrepet kulelagerfabrikkene i Villa Perosa og andre mål i Torino og Civitavecchia. Videre er tyske troppetransporter og kommunikasjoner angrepet, og andre fly har flöyet over Adriaterhavet og bombet Split og Sibenik ved Dalmatiakysten. Likeledes er det rettet angrep mot store tyske troppeansamlinger ved Prilador. Tre allierte fly gikk tapt, mens syv tyske ble ödelagt.

General Montgomery er kommet til Storbritannia for å overta ledelsen av de britiske invasjonsarméer. Før avreisen fra Italia holdt han en avskjedstale til den 8. armé. Han sa bl. a.: Vi har hatt hell med oss og har lött de oppgaver som vi har tatt på oss. Jeg tar med meg noen av de mest erfarne offiserer for å delta i de hærstyrker som snart skal kjempe det avgjørende slag. Dere har gjort den 8. armé kjent over hele verden. Jeg håper at vi snart må få kjempe side om side i den siste fase.

Luftfronten. Mosquitos angrep Vesttyskland natt til tirsdag uten å lide noen tap. Jagerfly og jagerbombefly mistet 7 fly på tokter over Frankrike mandag.

Under det britiske angrep natt til mandag mot Berlin ble det kastet 1000 tonn over byen. Berlinerne var ikke mer enn so vidt kommet opp av sine bomberom hvor de hadde oppholdt seg av frykt for tidsinnstilte bomber som var kastet under det foregående angrep noen få timer i forveien, för de måtte ned igjen. Det kunne iakttas to veldige brannområder innenfor de sirkler lysbombene hadde trukket opp.

Mange tyske nattjagere var oppe, og angrep så heftig helt fra Hannover, 200 km fra Berlin, at de britiske flyverne forteller at de ikke kunne fly en tomme uten å bli angrepet. Over Berlin var det tett skydekke, så lyskasterne fra marken gjorde liten nytte. Mosquitos stöttet Lancasterflyene godt under angrepet. 27 fly savnes.

I offisielle kretser i London hevdes det at kampen om Berlin ikke vil slutte för byen er blitt fullstendig ubeboelig. News Chronicle regner med at at det trengs 15 à 20 kraftige angrep til for å fullföre ödeleggelsen av den tyske hovedstad.

Over 14000 tonn bomber er falt mot Berlin i 10 angrep siden 18 november. Daily Telegraphs Stockholmskorrespondent har talt med svenske reisende som skildrer ödeleggelsene i Berlin. Byens brannvesen har fått forsterkninger fra mange byer som Magdeburg, Leipzig og Stettin, men må likevel konsentrere seg om bare noen få ildebranner. En million mennesker, eller fjerdeparten av innbyggerne, er hittil bombet ut av sine hjem. De hjemlöse får lisens til å kjöpe klaer, men de får ikke kjöpt noe på dem.

Meldinger fra Stockholm går ut på at ödeleggelsene under det siste angrepet var enorme. Blant de bygninger som ble alvorligst skadet er Hitlers nye rikskanselli, masseevakueringen av Berlin er begynt og hver dag går 50 fullastede passasjertog til Sydtyskland.

Sjefen for det amerikanske flyvåpen general Arnold opplyser at USAs flyvåpen nå teller 2 millioner mann. Amerikanske fly kaster nå brannbomber på 250 kilo mot Tyskland; det er de störste brannbomber som hittil er framstilt.

Det fjerne Österi. Fly fra et alliert hangarskip har angrepet to tunge japanske krysserne og to destroyere i naerheten av New Guinea. Begge krysserne ble bombet i brann. 11 av 30 japanske jagerfly ble skutt ned. 15 andre ble skutt ned ved Rabaul. Amerikanske tropper har inntatt flåtehavnen og flyplassen ved Saido på New Guinea.

Washington opplyser at USA nå gjennomsnittlig sjösetter 7 skip om dagen

Frankrike. Den franske rådgivende kommitté skal holde möte i Algier. Medlemstallet er utvidet fra 84 til 102 medlemmer. 9 av de nyutnevnte er valgt av den franske motstandsbevegelses råd i Frankrike. Den britiske representant i kommitéen Duff Cooper, som har ambassadörs rang, er nå kommet til Alger. En engelsk avis skriver at selvom nasjonalkommitéen er av midlertidig art, har den karakteren av en nasjonalforsamling en miniatur. Frankrike har alltid hatt evnen til å komme seg forbausende hurtig etter en motgangsperiode. - Paris Soir opplyser at 100 franskmenn er likvidert de siste 4 måneder av franske patrioter.

Polen. New Chronicle har intervjuet den polske statsminister Mikolajczyk. Han uttaler at den tyske guvernör general Franks forsök i den senere tid på å skape bedre forhold mellom tyskerne og polakker er blitt bestemt avvist av polakkene, som ikke vil samarbeide med undertrykkerne mot Russland. Polen holder motet oppe tross i 2,5 millioner myrdede og 300000 mann i konsentrasjonsleire.

Himmler har nylig besökt Polen for å organisere nye undertrykkelsesmetoder. Det råder uenighet mellom polakkene og russerne om tidspunktet for et åpent opprör i Polen, men den kjennsgjerning at det alminnelige opprör er naer forestående vil fjerne denne meningsforskjell.

Visse komplikasjoner - f. eks. russiske krav på noen tidligere polske områder - gjör seg gjeldende når det gjelder kravene om strategisk samarbeide med Russland, men Polen er ikke desto mindre beredt til å tiltre avtalen mellom Russland og Tsjekkoslovakia, hvis det blir oppfordret til det av disse land og forutsatt at de diplomatiske forbindelser med Russland gjenopptas og at en ikke kommer i strid med alliansen mellom Polen og Storbritannia. Polen er enig i tanken om en internasjonal fredsorganisasjon slik som det kom til uttrykk i Moskva og Teheran. Polen Ko-